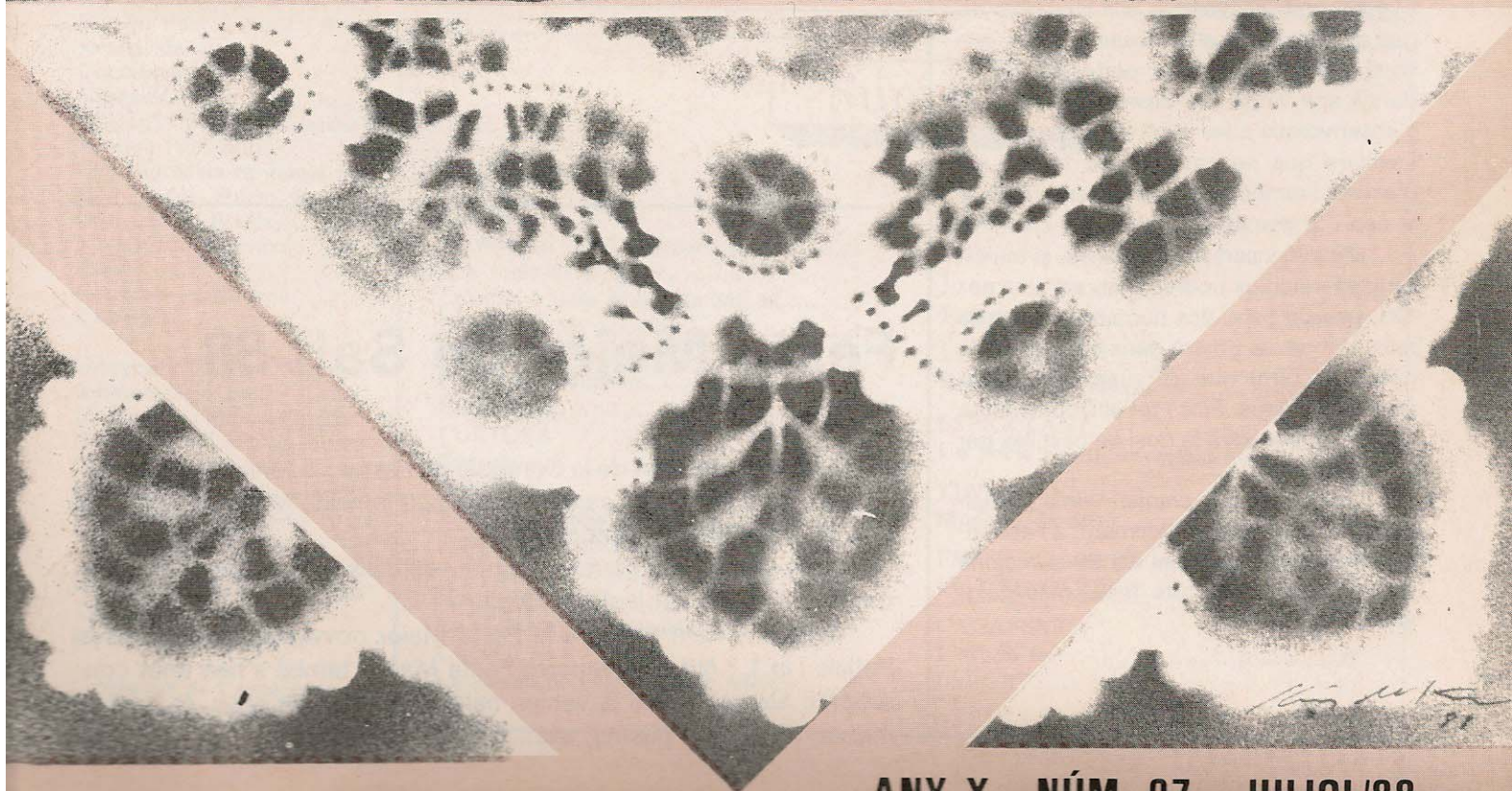

LA FARGA

REVISTA DE SALT

LA
FESTA
MAJOR

ANY X - NÚM. 97 - JULIOL/88

LA VIDA DEL CASAL

Esport

No és que vulgui prendre competències a l'amic Papi, però avui tinc ganes d'escriure sobre una idea que fa dies que em volta pel cap. Com és que no hi ha més avis que s'apunten als curssets de manteniment?

De segur que el principal obstacle, i molt greu, és un problema relatiu a l'educació que cadascun ha rebut, però aquest obstacle s'ha de vèncer amb informació. Crec que s'hauria d'informar, en viu, als Casals del poble, de què és un curs de manteniment per a persones de la tercera edat. No us penséssiu pas que es tracta de fer-vos córrer amb xandall per tots els carrers de Salt!, ni tan sols de fer «footing» fins a Sant Roc; tampoc es tracta de vincular l'esquena com un contorsionista de circ, és quelcom més planer que tot el que ens podríem pensar.

Al Pavelló Municipal de Salt, ja fa algun temps que hi funciona un curs de manteniment per a gent gran; us proposa que un dia, tot fent la passejada, us hi arribeu, i vegeu amb els vostres ulls incrèduls de què es tracta, què s'hi fa. Molts direu, però si això jo hu puc fer perfectament...! doncs apa vinga, no deixeu que l'artrosi s'ensenyoreixi a les vostres articulacions. I encara que no em cregueu fer un xic d'exercici també va bé per desenterbolinar el cap i fa marxar les cabòries.

Menció a part per les dones, si feu un xic d'exercici, us podreu comprar una còtilla, pel cap baix, dos números menys de talla, i no se us notarà gens els dolços de nata i de crema que us cruspiu en els berenars del dijous. Fins i tot el Doctor Riera potser us rebaixarà la dosi de pastilles per la pressió.

Conyes a part, animeu-vos a participar als Cursos de Manteniment, a l'estranger això és a l'ordre del dia de la majoria dels jubilats, i així tots fereu més goig, ànim!!

JOAN BOADA

A LA TAULA DE LA FARGA

Agermanament?

En el passat Consell de Redacció, ara que estan vius els agermanaments, es va proposar fer-ne un amb una altra Revista. Entre els noms proposats va sobresortir molt especialment el nom de la **Revista RUFACA**. Aquesta és una revista que s'edita a la Cerdanya i que pren el nom d'un vent local d'aquella comarca. S'edita a Puigcerdà.

Les raons que ens inclinen per aquesta decisió són, entre d'altres, que la Cerdanya és una comarca plana envoltada de muntanyes com el pla de Salt i Girona, i que cap de les dues zones té mar, però sí que hi passa un riu important català: el Segre, a la Cerdanya, i el Ter a la plana de Salt.

Horari Europeu

Ara, les reunions del Consell de Redacció de La FARGA les fem a 1/4 de 9 del vespre, en comptes de les 10 de la nit com havia estat tradicional fins avui. Vam decidir fer horari europeu per treballar més i després poder sopar i anar a dormir.

O sigui que si algú s'anima a col.laborar en la Revista, podrà venir, dues hores més aviat, i podrà marxar dues hores abans.

CRÒNICA

Festa Major de Salt-88

Continua per part de la Comissió de Festes, la tònica que ve marcant aquesta entitat de cares a organitzar la Festa Major de la nostra vila, la **popularitat participativa**.

Tots els actes al carrer i gratuïts, els balls a un módic preu, l'entrada al Pati del col.legi La Farga.

Enguany hem trobat a la Festa Major novetats: l'elecció de la Pubilla i la 1.ª Nit d'Havaneres Festa Major, també s'han anat consolidant els actes que ja venien celebrant-se altres anys, la contra-marxa, el ball del pijama, etc...

Treballar per Salt

Ja s'ha dit altres vegades que Salt no pot presumir de tenir catedrals, importants monuments, o grans belleses naturals, Salt, vila al costat de Girona, al llarg d'aquests anys ha lluitat tenaçment per conservar una personalitat pròpia que l'allunyés de l'amorfa suburbialització que tan a prop ha estat.

Amb la recuperació, pocs anys ha, de l'Ajuntament, s'ha fet en aquest sentit un pas important per deturar la progressiva «ciutat dormitori» que s'estava gestant a Salt. Tenir un Ajuntament propi ha significat endegar un camí per crear una identitat pròpia que distingeixi Salt d'altres municipis d'arreu de Catalunya.

Amb tenir, però, Ajuntament propi no n'hi ha prou. Són molts els pobles d'altres llocs (especialment en els cinturons industrials de les grans ciutats) que tot i tenir una gestió municipal autònoma han caigut en la despersonalització, en la falta d'arrelament i integració dels seus ciutadans.

Estar al costat d'una ciutat té els seus avantatges, però també els seus costos i inconvenients. Un d'ells és que s'esdevingui en un poble per dormir-hi no per viure-hi. Això és el que no hem volgut que esdevingui Salt. Tot i la manca durant molts anys d'institucions pròpies, si Salt s'ha mantingut com a poble ha estat perquè hi han hagut persones que públicament o anònimament han fet un treball de base i perquè han estimat Salt. Si no hagués estat així, Salt ara pràcticament hauria desaparegut, convertit en una simple barriada d'una ciutat més gran, Girona.

Sortosament no ha estat així. La força de Salt rau en el treball de les seves entitats i les seves persones. Persones algunes de les quals inclús ara no viuen a Salt, però que s'hi han arrelat des de fora i hi treballen. Salt serà un poble amb identitat en la mesura que es mantingui viu l'esperit de treballar pel nostre poble, qualsevol que en sigui l'àmbit: el camp de l'esport, el sardanista, el cultural, les festes de carrer, la ràdio, les escoles, el camp cívic, social o polític....

Són moltes, però alhora són poques (quantitativament) les persones que treballen pel coneixement del nostre poble. I aquesta gent hi dedica hores robades a la són i al treball professional. Hi esmerça temps i a més li costa diners.

Però és la societat civil la que fa moure un poble. Les persones que amb il·lusió i dedicació hi aboquen els seus esforços. Aquestes són les que realment fan avançar Salt!!

ANY X - NÚM. 97
JULIOL 88

PORTADA:
LLUÍS MATEU

La Farga/Revista de Salt.
Edita/Casal de Jubilats
Director/Guillem Terribas
Coordinació/Josep M.ª
Oliveras.

Relacions amb el Casal de Jubilats/Joan Boada

Consell de Redacció/Lluís Mateu, Guillem Terribas, Joan Boada, Jaume Bosch, Martí Fita, Josep M.ª Oliveras, Josep Guardiola, Aícia Vila, Eva Escuin, Pilar Subirós i Toni Ruscalleda.

Col.laboradors

habituals/Quim Pla, Josep Critòfol, Miquel Casellas, Ventura Pau, Enric.

Col.laboradors en aquest número/Jordi Soler, Ramon Oller, Joan Bermejo, Jordi Navarro, Jordi Bermejo, Marc Pineda

Correcció i estil/Toni Ruscalleda.

Fotografia/Jaume Ollé

Administració/Emili Crous, Joan Boada i Miquel Casellas.

Distribució/Pitu Geli, Josep Cebrían i Josep Gassiot.

Compaginació/Xarli Terribas.

Tirada/1.500 exemplars

Redacció/Pas. Verdager, 1 - Tel. 23 04 98.

Impressió/Impremta Pagès Anglès - Tel. 42 01 07

Dipòsit legal/GI-356/79

Membre de l'Associació Catalana de Premsa Comarca.

Sumari

LOCAL

La vida del Casal / Esports.....2

A la taula de la farga.....2

Crònica / Festa Major de Salt-88.....2

Editorial / No passa res.....3

RIALLES D'AQUÍ

El cargols rodamons.....4

Espectacles.....4

CULTURA

Exposicions.....5

L'ESPIETA

El mar ha arribat a Salt.....5

FINESTRA OBERTA

Vora del Ter.....6-7

MAIG DEL 88

En el llit de la ignorància.....9

CRÒNICA

La cabina de telèfons sense telèfon.....9

IMATGES

Estiu.....10

L'ALTRA IMATGE

Fluoritis Estival.....10-11

LA CAIXERA

Racisme i xenofòbia.....12

ESPIGOLANT

Un poble gironí, anomenat Sunyer.....13

TEVA/MEVA

Modesto da Silva.....14-15

FESTA MAJOR 88.....16-25

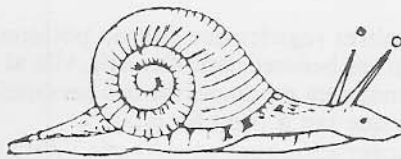
EL MEU CARRER.....26

CAGAFERRO

L'acudit foll.....27

ESPORTS.....27

Els cargols rodamóns

Hi havia una vegada un cargolet anomenat Artes que vivia en un petit poblet de la Vall d'Aran.

Un dia mentre feia neteja general de la casa es decidí a pujar a les golfes, que era l'habitació més bruta de la casa; i allí començà a regirar i mirar les arques dels seus avantpassats. En una d'aquestes trobà un petit mirall de formes molt extremades. Com que aquell mateix matí se li havia trencat el de l'habitació decidí substituir-lo. A l'arribar la nit i després d'un llarg dia de feina entrà a l'habitació i al passar per davant el mirall s'emmirallà una llarga estona. De sobte en el mirall s'hi començà a veure un altre món, un altre poble, uns altres cargols. Tot encuriós va travessar-lo. Es fixà en el rètol d'entrada de la població que s'anomenava Yatsushiro, en els ulls allargats d'aquells cargols de cara groguenca i en les cases que semblaven fetes de paper i que eren tan diferents de les de la seva Vall.

Sentí uns copets a l'esquena i veié una cargolina molt bufona que li digué: «Hola, em dic Osaka, tu no ets d'aquí, oi?» Es quedà perplexa al saber que entenia i podia enraonar la llengua d'aquelles illes. L'Osaka s'oferí per fer de guia turística i mostrar-li tots els llocs d'interès. Visitaren algunes ciutats: Yokohama, Kyoto, Nara, on pogueren visitar el Chow-Chow daurat, al qual adoraven i respectaven molt. Mentre viatjaven de ciutat veieren unes cargolines petites amb la closca embolicada, l'Osaka li explicà que era un costum del país i que ho feien perquè les cargolines tinguessin la closca més petita que els cargols.

Quan arribaren a Sendai es deturaren a casa dels oncles de l'Osaka i es quedaren a veure la cerimònia del te. A l'Artes li agradava molt el mar, per això els oncles de l'Osaka els deixaren la seva embarcació que era una closca de musclo amb dues veles i flotadors. S'endinsaren per l'Oceà Pacífic i feren molts amics entre les diverses classes de peixos que nedaven prop de la barca acompanyant-los en el seu trajecte. Un matí veieren com s'acostava un gran núvol, però ben diferent dels que normalment hi havia en el cel. Aquest era molt gris i feia molt de soroll. L'Osaka s'adonà que es tractava d'un tifó i ràpidament es lligaren a l'embarcació. El mar i el tifó començaren a jugar amb la barca, ells perderen el sentit, i els arrossegaren quan... Crash! Pum!... Quan van recuperar el sentit es trobaven en una illa aparentment deserta, cosa que més tard es confirmà. Prengueren una decisió molt important, es quedarien a aquella illa tan bonica i la colonitzarien amb més cargolets, però això sí, no s'oblidà dels seus amics de la Vall d'Aran i els envià una carta on demanava disculpes per haver desaparegut sense dir res i els convidava que l'anessin a visitar.

El Rei de Rialles ens digué que aquesta illa l'anomenaren Hachijō i que encara era tan tranquil·la i paradisiaca com aleshores.

Ah! i us recomana que per aquestes vacances si teniu una estona de lleure no estaria de més que féssiu una escapada a aquesta illa o algun altre indret mitjançant la imaginació, que és el mitjà de transport més econòmic. Bones Vacances!!

Espectacles

Durant el mes de juliol el Grup Rialles de Salt us oferim diversos espectacles:

El dia 23 a les 6'30: el **Teatre Mòbil** ens presentarà: «Sing Sing la balada dels germans Nicolau» a la Plaça de Catalunya.

El dia 24, a les 6'30: a la Plaça de Lluís Companys tindrem pallassos amb els **Germans Totó** que ens oferiran «A riure amb els Totó»

El dia 25: A la Plaça del Mercat el **Circ Sèmola** ens presentaran a les 8 de la tarda «Trànsit».

Per cloure el curs de Rialles ens acompanyaran el dia 26 a les 6'30 **La Saragata** amb «A ballar toquen» davant de Can Panxut.

Per iniciar el nou curs, l'11 de Setembre vindrà el **Grup Abracadabra** per oferir-nos «Màgic circ» a la Plaça 11 de Setembre a les 6 de la tarda.

EVA ESCUÍN i DILMÉ
M.ª MERCÈ SÀNCHEZ
(Fotografia: CARME CARBÓ)

CONSTRUCCIONES

XIFRA, S. A.

Passeig dels Països Catalans, 250
Tel. 23 79 29 - SALT

BAR

OBERT TOTS ELS DIES

RESTAURANT
LA BRASA

c. Major, 260 - Telèfon 23 14 15 - SALT

Especialitats en carns
cargols i escamarlans

Exposicions

Del 22 de juny al 15 de juliol, en Paco Morgado va fer una exposició de pintures a les Bernardes. Alhora, Salt Sardanista oferí unes diapositives i fotografies de motos amb el nom de «Diapomoto».

Al mes de juliol, en Lluís Serra, artesà de la fusta i del cordill, féu una exposició de cadiretes, mobles de joguina i tampares de sobretaula.

La Pilarín Bayés amb la mostra itinerant de la Generalitat, presentà un conjunt de dibuixos amb el nom de «Les Festes Populars».

L'Agrupació Salt Sardanista convocà un concurs de fotografia de tema lliure obert a tothom, tant en color com en blanc o negre. Aquestes fotografies s'exposaren en una de les sales de les Bernardes.

El mes de juny en R. Brugat exposà un conjunt de quadres amb el títol: «Olé! Olé!» al Setè Cel.

A l'Ateneu Saltenc, al llarg del mes de juny, es realitzaren diversos actes, com concerts i una exposició referent als Beatles.

Al mes de juliol en Miquel Font i Mateu mostrà una exposició d'aquarel·les. També arribà de Barcelona un conjunt de fotografies de caràcter conceptual.

Al llarg del mes de juliol es feren a Can Panxut tot un seguit de sessions de cinema, teatre i ball: dia 1 cinema «Tiempos modernos» d'en Charlot; el teatre, «Amants i altres estranys» a càrrec del Talleret de Salt; el 8 cinema humorístic, «Que día tengo» d'en Jerry Lewis, a la Plaça de Sant Jaume junt amb la Comissió de Festes del Carrer Processó, el 14, cinema humorístic «Mi bello legionario», el 15, teatre «Equalicua» per Rafel de Cabanyes i GEGO & CO; el 21, cinema aventurer, «Tras el corazón verde», el 22, titelles «A l'ombra del Canigó» pel grup Marduix; el 28, cinema de western-humor «El blanco, el amarillo i el negro»; el 29, música de jazz-fusió, «Passatge obert quartet», el 30, teatre còmic «Mac TB» amb el Safareig. Totes les sessions de cinema comencen a 2/4 d'11 i a les 11 les de teatre i música. L'entrada és gratuïta.

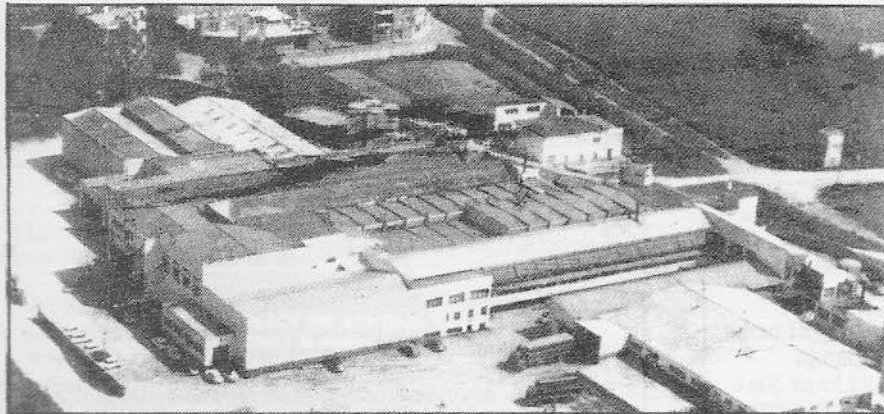
EVA ESCUIN
ALICIA VILA

El mar ha arribat a Salt

Ara que som en ple estiu i les platges del nostre litoral es troben plenes de gom a gom i que les carreteres que hi menen són un belluguet de cotxes amunt i avall, plens de gent, autòctona i forània, rostits pel sol, els veïns del nostre poble podran gaudir d'una platja d'ús exclusivament pels saltencs. Com es mostra en la fotografia, la Platja de Les Bernardes, és situada ben bé al centre del poble, així ningú es podrà queixar que si és a Salt o al Veïnat. Ara no s'haurà d'agafar ni el cotxe, ni l'autobús, ni el tren per anar a la platja. No ho trobeu còmode? El mar ha arribat a Salt!

PEP MOLLERA

Frigorífics del Ter, S.A.

CARNS DE PORC I BOVI
Repartment diari

ESCORXADOR GENERAL FRIGORÍFIC

Sala d'especejar

Carrer Major, 419
Tel. 23 31 11
SALT

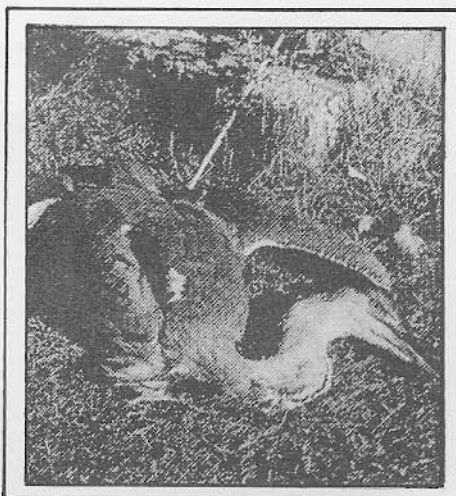
Vora del Ter

Qui som?

Som un grup de joves naturalistes que ens vam trobar un bon dia i vam decidir d'ajuntar-nos ja que les nostres idees eren comunes en tots nosaltres i des de llavors ens n'hem sortit bastant bé amb les nostres relacions amb la natura i concretament amb el Ter, a la seva passada pel pla de Salt. La nostra trobada data des de l'any 1985 i des d'aquesta data hem assolit una gran experiència, ja que al Ter és a on ens vam fer com a naturalistes. Hem consolidat un petit grup i ara ens fem dir G.N.S. (Grup Naturalista Saltenc).

En aquesta fotografia podem veure un dels ocells més representatius durant tot l'any a Salt, el bernat pescaire.

En la següent fotografia, veiem el que de vegades succeeix degut a les torres d'alta tensió.

Què fem?

Actualment som quatre membres que estudiem principalment l'ornitologia, però cadascun de nosaltres té especialitzacions concretes, com mamologia (mamífers), ictiologia (peixos), i també una petita part de botànica (plantes), de mineralogia (minerals) i de paleontologia (petites restes de fòssils que es troben anualment al riu Llàmena, a la seva desembocadura).

A continuació us volem comentar, algunes coses sobre el Ter al seu pas pel pla de Salt: Nosaltres creiem que el pla de Salt si li treguéssim el riu Ter gairebé seria una zona pobra en comparació amb el que aporta el riu (exceptuant les magnífiques deveses que tenim i alguns punts més) ja que la pol.lució existent als seus voltants veu disminuïda notablement la seva fauna no aquàtica, perquè en uns temps no molt llunyans era riquíssima. I és per això que quan ens referim al tema de la natura a Salt, sempre agafem el riu Ter com a referència. Amb la frase anteriorment dita «la pol.lució que hi ha als voltants del riu», volem dir que el mateix riu Ter en si no és brut, ja que és a partir de la fàbrica NESTLÉ quan es comença a embrutir el curs del riu Ter i fins a la seva desembocadura. Amb el pas d'importants ocells que són escrupolosament rígits a l'hora d'escollir el lloc d'estada o de cria, amb els quantiosos barbs de muntanya, etc... n'hi ha per convèncer a qualsevol que el riu Ter al pas de Salt no és contaminat.

Un altre tema és la protecció que té el terme de Salt. Sí, ja sabem que l'ajuntament fa tot el que pot i que s'està superant a ell mateix amb tot el que pot, però de vegades s'esdevé un tema bastant preocupant. De vegades es veuen tota mena d'ocells morts per perdigons, també a la zona de les Guixeres, darrera l'aiguamoll de Salt, hem arribat a comptar en una tarda, fins a

MATERIALS PER A DIBUIX I OFICINA
OFICINA TÈCNICA · CÒPIES DE PLÀNOLS
FOTOCÒPIES

Pompeu Fabra, 11 • Tel. 20.39.44 GIRONA
Migdia, 11 • 21.35.65 GIRONA
Països Catalans, 56 • 23.27.08 SALT
Rda. Barcelona, 3 • 50.38.70 FIGUERES

Stein Papereria tècnica · Copisteria

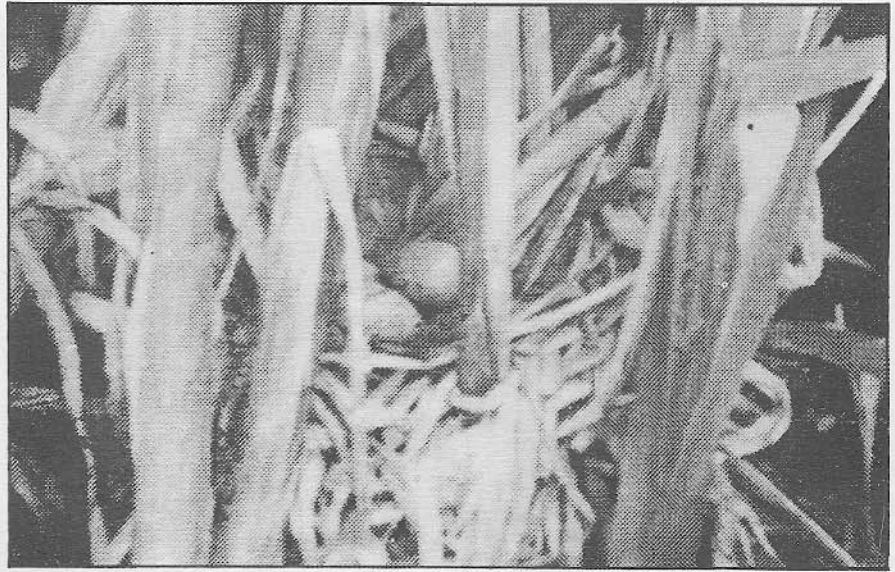
L'hi organitzem li reservem tota mena d'excursions, viatges, bitllets d'avió, tren, vaixell, autocar, així com lloguer de cotxes i d'autocars. Demani informació i pressupost per les seves vacances, sense cap compromís.

Avgda. Jaume I, 60 - Tel. 21 98 00 GIRONA

deu espais anomenats «plans» que s'utilitzen per estendre xarxes per agafar cardines, verdums, pinsans, gafarrons, pardals, etc...

Quasi tots aquests ocells acaben en mans d'un sàdic, al qual se li moren tots per manca de cura.

És per això que des d'aquí volem conscienciar la gent de les destrosses que fan contra la natura.

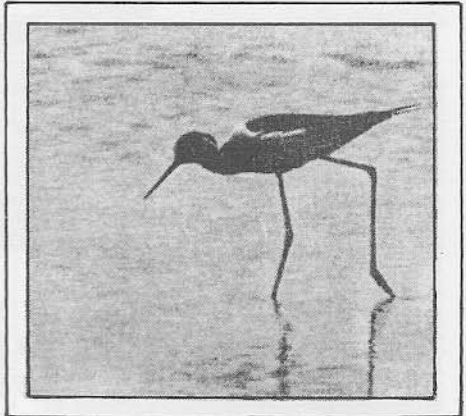

En aquesta podem veure un niu de polla d'aigua fotografiat a l'aiguamoll de Salt. Potser podem dir que és l'au aquàtica més representativa del Ter a Salt.

En aquesta altra fotografia veiem la còpula de dos blauets, espècie molt comuna en tot el Ter de Salt, degut a la suficient netedat de l'aigua i de la gran quantitat de peixos, que és la seva única dieta.

Aquí us hem explicat una mica la situació del pla de Salt i del pas del seu riu, però ara volem deixar-nos de comentaris tristos i anem a explicar-vos superficialment les espècies més representatives del pla de Salt i del seu riu.

I per últim veiem un ocell molt es-càs en totes les contrades catalanes, el cames llargues i que anualment un grup d'uns vuit o deu exemplars ens visita durant quinze dies.

**JOAN BERMEJO · JORDI NAVARRO
JORDI BERMEJO · MARC PINEDA**
(Grup Naturalista Saltenc)

A LA SEVA SALUT LI CAL UN BON SERVEI

La nostra pòlissa d'assistència sanitària dóna una àmplia cobertura de serveis, dels quals destaquem:

- Lliure elecció d'especialistes dintre el nostre ampli quadre de metges.
- Mitjans de diagnòstic com anàlisis, radiografies, ecografies, electroencefalògrames, endoscòpies, etc..
- SCANNER
- Habitació individual amb bany en els internaments per:
 - Intervencions quirúrgiques.
 - Accidents
 - Parts.
 - Tractament mèdic (casos no quirúrgics)
- Llit per a acompanyant a càrrec de la Companyia
- Medicaments utilitzats durant l'internament
- Parts en clínica assistits per tocòleg.

- Assistència a TOT ESPANYA (capitals de província) en cas d'urgència per desplaçament temporal, (viatges, vacances, etc...)

PER A MÉS INFORMACIÓ, estem a la seva disposició a:
LA CATALÒNIA ASSEGUADORA, S.A.

Joan Maragall, 22 - Tel. 20 33 31 **GIRONA**
Antoni Llopis, 10 - Tel. 26 63 40 **OLOT**
C/. Sant Pau, 12 - Tel. 50 40 92 **FIGUERES**

En el llit de la ignorància

No ha estat solament la ignorància la que podia haver portat l'article mensual de maig del 88 a cometre un greu error, és a dir, a vessar-la, o com diuen alguns a «ficar la pota».

L'error en qüestió, el qual no s'ha comès degut a les indagacions periodístiques, és a dir, a preguntar, era confondre a la «RATETA» per una altra bona vilatana de Salt de molt semblants característiques.

I no poseu el crit al cel! Perquè encara que sóc jove, ja sé que de «RATETA» només n'hi ha una!!

Per això en el tema d'aquest mes dedicat a la festa de Salt, no podiem estar-nos d'anomenar-la. Ja que ha estat un símbol de les festes de sempre i potser m'atreviria a dir un sex-símbol a nivell de les comarques gironines.

Sempre capdavantera, junt amb el seu home, àlies «EL GATET» de totes les festes. La seva presència assegurava que la festa en qüestió adquirís l'ambient popular i que valgués la pena assistir-hi.

Però com us he dit abans els nostres joves saltencs i d'altres...

no tenen nocions d'aquests símbols d'enguany, encara vigents i és normal perquè la «RATETA» no sovinteja les discoteques de les nostres contrades. I no només és fruit de la ignorància, sinó també de l'abominable pas del temps, que divorcia unes generacions de les altres fent malbé les petites i profitoses característiques que engal·lenen cada una d'elles.

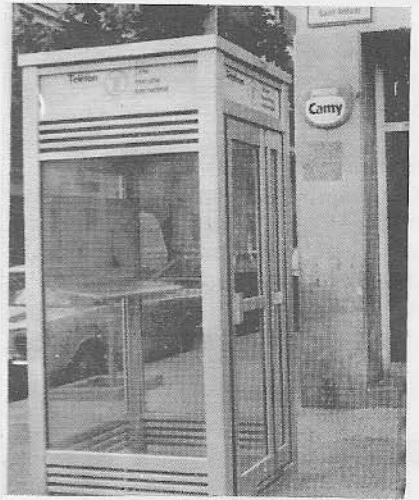
A mi m'agrada de contrastar-les, perquè de fet totes tenen els seus punts positius i negatius. Si més no, la ignorància que tenen els joves de molts fets del passat, també la tenen els vells de l'esdevenidor.

A més, com tots, i més d'una vegada hem «ficat la pota», desitjo que els que coneguin la «RATETA» em dispensin, i els joves que no, doncs que s'hi afanyin, perquè val la pena sortir de les discoteques i anar a les festes de poble.

PILAR SUBIRÓS

La cabina de telèfons sense telèfon

Era l'estiu del 1987, al voltant de la Festa Major, quan empleats de la Companyia Telefònica instal·laven una cabina de telèfon públic a la cruïlla dels carrers de Sant Antoni amb Teixidores. D'això ja fa un any!, i a hores d'ara, encara s'hi ha d'instal·lar l'aparell telefònic. Com podem comprovar en la fotografia, els fils encara pengen, esperant una futura connexió, suposem que no massa llunyana. Cal tenir present que en aquesta zona, compresa entre els carrers Teixidores-Filadores-Trav. de Santa Eugènia i Sant Antoni, hi viuen un nombre considerable d'habitants i que és l'únic telèfon públic d'aquells voltants.

Fàbrica de miralls
Col·locació i instal·lació
Especialitat en vidrieres artístiques
Finestres de Celosia
Mampares per a Bany

SOLAR S.A.

DISTRIBUIDOR

VENTILAR!
VENTILAR!
VENTILAR!

C/. Joan Maragall, s/n. (Zona Esportiva)
Telèfon 23 58 11 - SALT

RADIO TV

electrodomestic

Joaquim Vilà Crous

C/. Major, 243
Tel. 23 29 71 - SALT

Estiu

En el moment d'escriure aquestes ratlles és, pràcticament, el primer dia d'aquest any que fa dia d'estiu. Vaja, que fa calor. I ja és entrat el mes de juliol.

La gent en general pateix calor, però en el fons la necessita. Entre altres coses perquè és l'època en què un canvia d'imatge. No només exteriorment (la vestimenta i altres coses), sinó que canvia la rutina. Perquè encara som un país i una gent que fa les vacances a l'estiu. És el moment que molts esperen per evadir-se i anar a altres llocs i a veure cares noves. També és l'època en que la gent viu més al carrer. Sens dubte, a l'estiu, és quan es fan més festes. Parlant de festes, a ple estiu tenim la nostra. Vull dir la nostra Festa Major. Perquè tot s'ha de dir, en els darrers temps en el nostre poble, sortosament s'han recuperat moltes festes populars i de carrers. Tornant a la nostra Festa Major, una Festa que havia estat molt participativa, actualment ho ha deixat d'ésser, degut al que deia més amunt. Al canvi d'imatge i de paisatge. Salt, durant la seva Festa Major, pràcticament està deshabitada. El temps ha canviat i amb ell els costums. A l'estiu, però, sempre fa calor i toca cuca viu.

G.T. RIBAS

Avui tenim a «L'altra Imatge» un personatge ja conegut pels lectors i tots els saltencs. Ell és en Jordi Soler, l'«Hèlius». Dic que és conegut, ja que sempre que pot escriu o dibuixa per a Salt. És un home que admira Salt i els seus homes i dones. Avui el tenim una altra vegada (en espera dels desitjats «Esdevinguts») parlant de l'es-

Saltencs: ara que ja esteu més enllà de la llinda (uix, quina cacofonia!) de la civilització del fluor, aquest gas corrosiu de delicioses tonalitats glauques, germà del clor — un altre additiu de l'aigua — i parent, per raons de monovalència, del brom, el iode, l'oxigen, el sofre, el sel.leni i el tel.luri, permeteu-me que faci un cant insensat a la prehistòria i/o, en tot cas, a la protohistòria de la vostra magnífica, única i mai prou ponderada set. És de tothom sabut que la gent de Salt, quedi clar que parlo tant dels aborígens com dels esdevinguts, un cop assolida la caseta i l'hortet, tenia el costum de practicar pous per obtenir l'imprescindible líquid, el preuat licor de la natura, el prana vivificant i terrenal (ecs, quants pleonasmes!). En principi, aquest deliciós còctel d'oxigen i d'hidrògen rajava polit, amb aquella transparència que avui dia només dóna el carboni activat. Hom bevia i es rentava amb la cristal.lina matèria que rajava del les deus, i també els més llestos traçaven recs i feien créixer esponerosos territoris d'hortalisses. Però, d'una manera o d'una altra, aquells saltencs gaudien del suc com el califa Abd al-Rahmân III a la fastuosa residència de Madina al-Zahrâ, encara que potser amb un harem un pèl més reduït.

FLUORITIS

Això és clar, abans, molt abans del progrés i els bons costums, perquè en cristianitzar-se Salt, un allau de novedosos capteniments alterà tots els esquemes, i començaren a detectar-se els primers casos de contaminació. Fou el clergat vingut de Roma qui inicià el procés, beneint l'aigua perquè tothom hi submergís les mans sense que fos preceptiu haver-se les rentat. Després, en industrialitzar-se l'àrea, famosos arquitectes procedents de Magúncia traçaren una xarxa de desguassos que emetien la brutícia residual al Ter, riu pare dels corrents subalvis que nodrien les fresques i inesgotables reserves dels pous, i per acabar-ho d'adobar, la força bruta del progrés — alerta, que ja estem parlant d'ara mateix — intoxicà de tal manera els recursos aquífers, que cadascuna d'aquelles profunditats domèstiques i generoses es

REMOTO

CENTRE RECANVIS MOTO

Ramon y Cajal, 4 - Tel. 24 00 61 SALT

VENDA RECANVIS — TALLER REPARACIÓ

Importador per a Espanya

CHIARAVALLI
LA CORONA DEI CAMPIONI

tiu i el Salt en Festa. És un escrit que en Jordi Soler havia fet —per encàrrec— per al Programa de la Festa Major que edita La Farga. Per qüestions tècniques no ha pogut sortir en el citat programa i hem cregut que a dins la Revista hi troba un lloc perfecte per aquesta secció de escriptors, que és l'Altra Imatge.

ESTIVAL

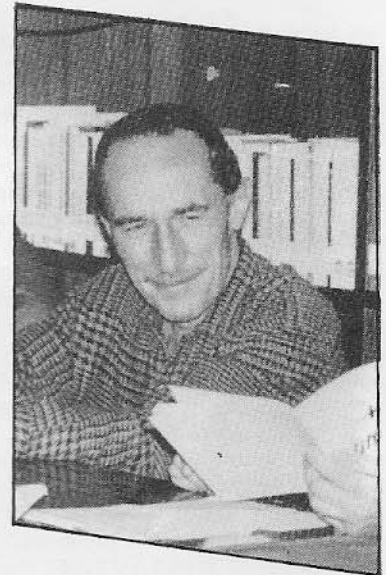
convertí, pràcticament en una fossa sèptica, focus constant de malalties infeccioses gairebé cròniques (crònic és un eufemisme, en aquest cas, per **endèmic**). En cundir la natural alarma i els prodigiosos mals de ventre, sembla ser

que algú inventà el servei d'aigua potable a domicili, com ocorre en qualsevol ciutat, i encara que saltencs tossuts i remisos preferissin el risc epidèmic dels malaguanyats pous, molts optaren per beure a morro de l'aixeta. Normalitzat en general el servei de distribució d'aigua que, des d'un dipòsit central, arribava a les llars a través d'una notable teranyina de canonades, i havent-la clorat com Déu mana les autoritats sanitàries, es produí un fenòmen imprevist que obligà a algunes reconsideracions: els

vilatans perdien les dents en un tres i no res; els quocien les peces de mastegar

com cauen les fulles seques dels pollanques. Què passava? Doncs passava que aquella aigua oficial i irreprovable era deficitària en fluor, la substància essencial per mantenir incissius, canins i molars tal com els ensenyen les estrelles de Hollywood. I els experts, coordinant esforços i criteris amb els encarregats del benestar públic, determinaren que sense fluor no es mastega, i que la vida moderna ja no està per farinetes, sinó per entrecots i costellades. I així ja ho veieu, arribà a Salt el fluor, element la presència del qual podem constatar en qualsevol dentrífici de bona casa, i àdhuc en l'aigua de Caldes, que el conté perquè la Divina Providència li ha regalat ja a partir del Gènesi.

Algunes veus s'han erigit irades, contra el determini de l'afegitó amb unes argumentacions alarmistes. Jo no sóc qui per valorar aquesta postura; en tot cas, després del cant proèmic als pous i als recs —bressol d'il.lustres i famosos menerons— diré que no m'hi amoïnaria pas massa, ja que les tavernes encara subministren bons vins, encara que siguin de química, o metilics, o ves a saber què. Disfruteu de la Festa

Major, que la teniu ben guanyada, i dispenseu-me, en la mesura que us sigui possible, per haver escrit tot això que heu tingut la santíssima paciència de llegir. La pau i el fluor siguin amb vosaltres germans.

JORDI SOLER

1901-1988

FLECA MASÓ

Carrer Llarg, 14
Tel. 23 42 86 - SALT

*Al lluny la cobla ha vibrat
i ha fet estremir les branques,
i hem sentit passar el desig
per l'ombra de la muntanya.
La sardana ens ha tornat
purs i lleugers com l'albada.
La mà cerca la mà
viu i canta sens paraules,
i el murmuri de l'amor
s'endevina sota els arbres!*

Fragments de «BALADA»
de J.M. Rovira Arigues

RACISME I XENOFÒBIA

A la civilitzada Europa hi han començat a aparèixer importants brots de racisme. Des de la ferotge persecució nazi de la segona guerra mundial, ningú havia gosat a la vella Europa fer manifestacions de racisme. Sabíem que hi havia racisme a EE.UU. (fa XX anys de l'assassinat de Martin Luther King) i que hi ha un greu «apartheid» a Sud-Africa. Coneixíem aquests i altres casos, però els sabíem lluny de nosaltres. Això passa al Tercer Món o a Amèrica, ens dèiem! Però vet aquí que a la refinada i culta França un senyor que es diu Le Pen aconseguix a les darreres eleccions presidencials un 14% de vots amb un programa clarament racista i antidemocràtic. El partit d'aquest senyor (Front Nacional) arriba a treure més de 4.500.000 vots. Una imponent quantitat de vots si tenim en compte el seu caràcter clarament antisocial.

El Sr. Le Pen vol fer fora de França els immigrants del Tercer Món, especialment els àrabs, algerians, tunisencs, marroquins, que són per ell la causa de tots els mals de la decadència de França. Els àrabs tenen la culpa de l'atur, la delinqüència, el tràfic de drogues, l'analfabetisme.... El seu programa antiracista no va quedar però en el buit i la prova és que arrebegà un considerable nombre de vots, especialment en sectors populars i marginats de les grans ciutats franceses, alhora que també en el món rural.

A França el racisme ja s'ha manifestat!

Tots els que han estat a Londres diuen que el que menys es veuen són britànics. Londres és una gran ciutat cosmopolita on darrerament hi han anat arribant persones vinculades als països de la Commonwealth de totes les races i llengües (paquistanís, hindús, gent de l'antiga Rhodesia).

El racisme pot esclatar en qualsevol moment a la capital del vell imperi colonial.

L'arribada de gent immigrada del Tercer Món es deu a dos motius especials: motius polítics, el nombre d'immigrants sol ser quantitativament no massa alt, i motius laborals. La moderna Europa necessita braços que facin aquelles feines més dures i sofertes que els nadius d'un país (tot i l'índex d'atur) no volen fer (treball a les mines, peonatge agrícola, recollida d'escombraries i deixalles, peonatge a la construcció...) Són aquests treballadors africans o asiàtics una mà d'obra barata, poc conscienciada, que treballa hores i hores a preus molt baixos, i que ha de viure en condi-

cions inhumanes pel que fa a l'habitatge (amuntegament, insalubritat...) La marginació i l'arraconament fa que es creïn uns «ghettos» pràcticament impenetrables on lluny del seu país practiquen les seves religions i conserven la seva llengua de relació.

Segons un informe del Centre de la UNESCO a Catalunya, a l'estat espanyol el nombre d'immigrants per causes econòmiques sobrepassa la xifra dels 500.000. Són concretament 526.000 persones que provenen d'Àfrica, Àsia, Amèrica del Sud i Portugal. La situació geogràfica de Catalunya la fa un lloc d'especial referència d'immigració. Immigrants que inicialment volien anar a Alemanya o a França procedents de països com Gàmbia o Guinea Equatorial, van acabar quedant-se a Catalunya perquè aquells països van aplicar mesures restringides a la immigració. A Catalunya hi han més de 20.000 marroquins que viuen principalment al cinturó industrial del Baix Llobregat i més de 8.000 africans al Maresme i Barcelona. Molts d'aquests immigrants no tenen legalitzada la seva situació laboral, i en aquests moments hi ha una reducció dels permisos de treball a estrangers, restricció provocada per l'aplicació de la «Ley de Extranjería».

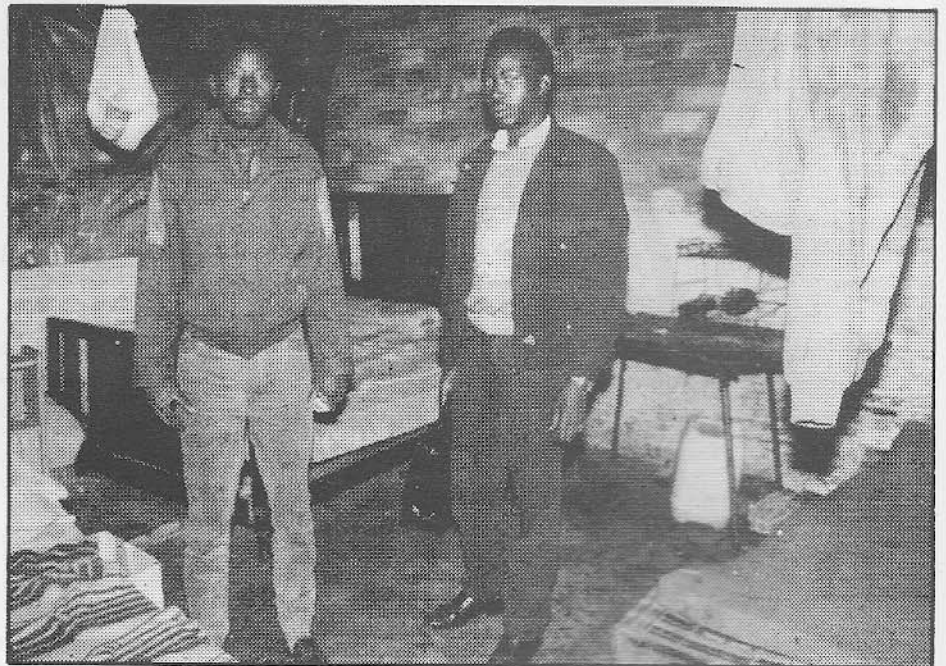
Els sociòlegs diuen que a partir d'un 1% o 2% d'immigrants de color, llengua o religió diferents, en el percentatge global de la població es poden

produir casos de xenofòbia, rebuig o racisme. Evidentment no és igual la immigració procedent d'àrees socioculturalment vinculades a una civilització llatina (Portugal/Sud-Amèrica) que la immigració procedent d'Àfrica o d'Àsia. És en aquest segment on es poden produir els casos més clars de racisme. La seva cultura, color de la pell o religió són molt diferents a la nostra.

En tot cas, el fet que el racisme està entrant a casa nostra es constata en les informacions que periòdicament ens arriben dels diaris, de marginació a nens o a treballadors de pell morena (escoles de les nostres comarques que no accepten nens immigrants de color..., botigues i bars de Lleida que marginen els treballadors africans...)

El racisme, ja no és només a Amèrica o Sud-Àfrica. Ja no podem dir que a Catalunya en això som diferents.

MARTÍ FITA

Des de la dècada dels 70, marroquins, centrafricans i filipins, s'han convertit en els col·lectius d'immigrants més importants a Catalunya.

Xavier Gálvez

◆ BARCELONA. - El departament de Sanitat i Seguretat Social considera com a alternativa prioritària la fluoració de l'aigua per consum públic de les poblacions de més de 50.000 habitants, com a mesura de protecció contra la càries dental. Segons diversos estudis, l'ús del fluor pot reduir entre un 50% i un 60% el nombre de persones amb càries.

Girona, Salt, Sunyer i Sarrià de Ter seran els primers pobles de Catalunya a posar en marxa el servei de fluoració de les aigües de consum, d'acord amb els convenis signats el dia 20 de juny passat amb el departament de Sanitat. A Espanya només alguns petits pobles d'Andalusia han experimentat fins ara els sistemes de fluoració.

Malgrat els beneficis contra la càries, alguns sectors mèdics i, sobretot, el Col·lectiu Ecologista de Girona mantenen la seva oposició a la fluoració de l'aigua pel que suposen "una medicació obligatòria que contradiu la Llei General de Sanitat", segons ha explicat al DdB Josep Planas. La batalla anti-fluoració d'aquest col·lectiu ha complert ja quatre anys.

Obrir l'aixeta al fluor

La pràctica de la fluoració es va iniciar fa 23 anys als Estats Units, a la ciutat de

Primeres fluoracions d'aigua de consum a quatre pobles de Girona

Ecologistes i alguns sectors mèdics qüestionen el nou sistema de lluitar contra la càries

Gran Rapids. Actualment, la meitat de la població nord-americana consumeix aigua amb un nivell òptim de

fluor. A més dels EUA, utilitzen aigües fluorades, Irlanda, el Canadà, la Gran Bretanya i l'URSS, entre d'altres.

El nivell òptim fixat per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) preveu un màxim d'1,5 mil·ligrams de fluor

per litre -per sobre d'aquest límit són considerades aigües hiperfluorades- i un mínim de 0,3 mg/l. A Catalunya, per exemple, estan inventariades com a aigües hiperfluorades, de forma natural, les de la comarca de la Selva.

Paral·lelament a l'oposició dels grups ecologistes, alguns especialistes han mostrat també les seves reserves sobre la conveniència de fluorar les aigües.

Veus en contra

En unes jornades sobre l'aigua celebrades a mitjans d'aquest mes a València, l'encarregat del madrileny canal d'Isabel II, José Rubió, va recordar que l'OMS "recomana que el fluor s'ha de fer servir tan sols amb la població infantil". Per Rubió, hi ha massa fluor a les nostres vides, si tenim en compte que "es prenen gairebé dos litres d'aigua cada dia, sense sumar la dedicada a preparar els nostres menjars".

Segons la tesi doctoral

FRANCESC SIMÓ

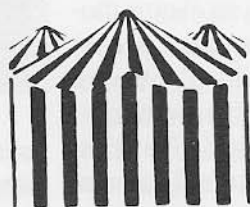
Les fonts públiques i les aixetes domèstiques de Girona donaran aigua amb fluor

Un poble gironí, anomenat Sunyer

La notícia molts de saltencs ja la sabem. Els Ajuntaments de Girona, Salt i Sarrià de Ter han signat amb el Departament de Sanitat de la Generalitat un conveni per a la fluoració de les aigües de la xarxa d'abastament públic. El procés ha estat llarg, més de 4 anys, ja que l'ha envoltat una forta polèmica entre entitats i persones favorables a la fluoració i els que no.

El Diari de Barcelona, en donar la notícia el passat 26 de juny, diu que seran **quatre** els pobles (els primers de Catalunya) que posaran en marxa aquesta experiència. Són segons el diari, GIRONA, SALT, SUNYER i SARRIÀ DE TER. Pel que es veu pels encontorns de Girona i Salt hi ha un altre poble anomenat Sunyer.

**Emili
Crous**

ENVELATS

LLOGUER DE CADIRES • ENVELATS
ADORNAMENTS • PISTA PARQUET

Sant Jaume, 18 - Tel. 24 16 47 - SALT (Girona)

LA TECA

JOSEP M.ª DUBÉ

ENCARREGUEU AMB ANTELACIÓ:

- Sarsuetes i paëlles
- Pollastres a l'ast
- Conills a l'ast
- Anecs a l'ast
- Canelons
- Calamars a la romana
- Plats cuinats
- Tripades, cargols, etc....

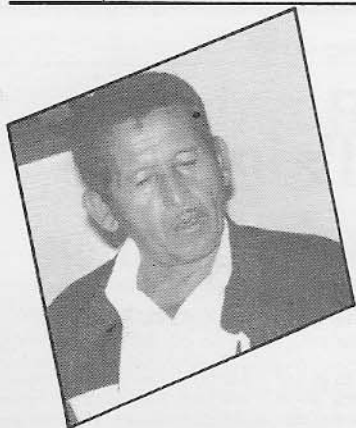
EXTENS ASSORTIT DE VINS I ESPUMOSOS

C/. Major, 9

Tel. 23 94 79

SALT

MODESTO D alcalde de Pa

Durant els darrers mesos a Europa s'ha portat a terme una campanya de solidarització amb els països del tercer món, amb la intenció de donar-nos a conèixer la situació que s'està vivint i per recollir un fons destinat al seu ajut.

El dia 9 de novembre de 1986 els pobles d'Arbúcies i Palacagüina s'agermanaren i han continuat les seves relacions des d'aleshores. Amb motiu de la campanya, Modesto da Silva, alcalde de Palacagüina, va venir a Catalunya a fer alguna de les conferències que s'oferiren.

El dia 15 de maig va estar a Salt. Durant la seva estada visità les instal·lacions del poble i al vespre feu una conferència al Casal de Jubilats. Després de Salt passà per Girona, Vidreres, Torroella, Arbúcies, entre d'altres pobles.

Ens podria descriure la situació que viu el seu país en aquests moments?

Des de 1979, que es donà el triomf de la Revolució, hem anat aconseguint consolidar el que més permet en aquest projecte, que és la Revolució donant un desenvolupament propi, després de molts esforços, a la societat, hem aconseguit, primerament, el dret a conquerir la sobirania i ara podem aspirar a la pau. El nostre govern revolucionari té les millors intencions, ha demanat ajuda al promotor, els EE.UU, que és el que dóna el major impuls cap a la situació difícil que es viu a Nicaragua. Aquest, però, s'oposa a no voler dialogar i dóna ajut econòmic als grups contrarevolucionaris. Malgrat tot i de mica en mica hem aconseguit que la nostra situació es vagi coneixent i hem firmat acords per aconseguir la pau, que és molt important, ja que s'ha vessat molta sang i ens en queda poca, ja que tenim molts mutilats, orfes...

Quina és la postura del poble nicaragüenc davant aquesta situació?

El poble manté una postura po-

sitiva perquè la situació és de dignitat. Un cop hàgim aconseguit la pau dignament i la nostra sobirania no tingui cap implicació, ja que no volem tornar a estar submergits, serem un país lliure i democràtic amb aspiracions de desenvolupar-nos.

Quin és el motiu de la Campanya?

El nostre problema està fora de la nostra voluntat. Crec que la fraternitat entre els pobles es manifesta amb la humanitat i, en alguns moments, amb el cristianisme. I com que, com a principi s'ha d'entendre que on hi ha la raó s'ha de donar, i on hi ha la culpabilitat s'ha d'assenyalar, quan nosaltres diem que l'Imperialisme nord-americà és el que fa imposicions per desfer la Revolució, aleshores nosaltres mostrem davant els ulls del món que és un fet injust. Crec que la fraternitat hauria de néixer arreu, però ens honora dir que aquesta vegada va néixer a Catalunya.

Quins mitjans utilitzen per donar a conèixer la Campanya?

Els mitjans que utilitzem és res-

pondre quan se'ns pregunta: com estem, què necessitem, què pensem... ja que nosaltres no som promotors de la Campanya.

Quina creu que és la principal problemàtica del tercer món?

El problema del tercer món és quelcom que es pot manifestar científicament. L'exportació d'una política expansionista ha fet que estem marginats en totes les parts del món. Quan parlem del tercer món, ens hi sentim molt identificats perquè ho

A SILVA, lacagüina

hem patit en la pròpia carn. També hem estat agredits per l'economia mundial i de monopoli.

Fent una valoració de la situació existent, creu que aconseguiran posar-se al nivell dels països no-tercer-mundistes?

És clar que ho crec, per això lluito, a més que la filosofia contemporània no és estàtica, ja hem dei-

tat per fer algunes coses per compte propi.

Com està la cultura a Nicaragua? Com està estructurada l'ensenyança?

La cultura es relaciona amb el nostre moment. Abans del triomf de la Revolució hi havia molt «curanderismo», ara s'està alfabetitzant la gent, s'han creat escoles, centres de salut, perquè els programes de la Revolució són per a benefici de la societat i això permet que el poble es vagi obrint cap aquest camp. Els estudis s'inicien amb l'educació pre-escolar per a nens de 4 a 7 anys, continuen amb la primària amb la secundària i després la Universitat. També hi ha l'alfabetització que segueix amb l'ensenyament d'adults. L'ensenyança és lliure i la paga l'estat, és un dret que té el poble.

Els missioners que es troben a Nicaragua, siguin seglars o laics, tenen un paper important en el país?

Tenim molts companys d'aquí que ens ajuden a la reconstrucció

educativa, social, material, de salut... Si parlem de la missió religiosa, en tenim tanta abundància de religions que no ens afecten, sempre i quan no vagin en contra dels principis de la Revolució. Els que ens ajuden són ben acceptats, ja que tot el que no fa mal és bo.

Ja per acabar li vàrem demanar com era el seu poble i ens digué que Palacagüina té una extensió de 192 kms. quadrats repartits entre 13.500 habitants. És un poble que està dividit en dos barris, alhora dividits en sectors i en «manzanas». No tenen infraestructures elevades sinó casetes amb el seu hort. La major part de la població és agrícola o es dedica als serveis socials. Hi ha un parc municipal al centre de la població que serveix per al lleure.

xat de quedar estancats, passem a l'evolució dependent de la nostra gestió, de les nostres pròpies intencions.

— Què pensa sobre l'actitud que mantenen els països més desenvolupats davant els del tercer món?

Els països que depenen d'uns altres vigilen molt perquè hi ha coses que es poden fer per consideració pròpia i d'altres de molt susceptibles. Crec que els països que tinguin cert poder econòmic tindran l'oportuni-

SALT I LA FESTA MAJOR

Asseure's amb 10 persones un dimecres del mes de juny per comentar l'evolució de la Festa Major a Salt, dóna per molt. Sobretot si aquestes persones han estat organitzadores de la Festa i protagonistes de primera fila amb les seves vivències i els seus problemes.

Els són, per una banda, Francesc Fontané (Jovent d'Ara), Josep Jonquera (Casal Saltenc), Amos Triola (Cercle Republicà) i Pere Bosch. Aquestes 4 persones les vam reunir perquè ens expliquessin la Festa Major dels anys 30, la Festa Major de la seva joventut.

Per una altra hi havia Emili Crous, Llorenç Nonó i Llorenç Bargarà que ens explicarien la Festa Major després de la guerra i sobretot dels anys 60.

En Joan Boada, la Carme Carbó i en Joan Font ens comentarien la Festa d'aquests darrers anys.

En conjunt aquestes persones han viscut diferents etapes de la Festa que comprèn des del temps de la República fins als nostres dies. Són evidentment, persones de generacions o etapes diferents, encara que en alguns aquestes etapes se sobreposen.

Les més de 4 hores de tertúlia entorn els aspectes socials, econòmics i túdies de la nostra Festa Major, donen lloc a molts i riquíssims temes, difícils de resumir si hom els vol copsar en la seva totalitat.

Aquestes pàgines i comentaris ens haurien de servir per acostar-nos a una visió global de la festa en tot aquest temps i per veure'n la seva evolució.

Sens dubte, després de la intensa conversa, interessants i nous aspectes de la Festa s'obren per als lectors de LA FARGA. A ells els fem arribar.

PROGRAMA DE FESTES

JAUME BOSCH - MARTÍ FITA

JOSEP M. OLIVERAS

(Fotografies: Jaume Ollé)

LA FESTA MAJOR: un llarg camí!!

La Festa Major sempre s'ha fet

No sabem quan realment va començar-se a celebrar la Festa Major al nostre poble. Potser algun historiador ens ho aclarirà. Ara bé, podem dir que tots els nostres contertulians més grans recordaven que en la seva infantesa ja vivien la Festa Major. I que els seus pares també ja els parlaven de la Festa Gran de Salt.

En tots aquests 60 anys (des de la República fins avui) l'única interrupció forçada de la Festa fou l'any 1936, a causa de la guerra, i el temps que aquesta durà. Inclús l'any 1936 quan es va produir «el alzamiento».

Sens dubte que un reflex d'aquesta continuïtat, tant dels temes de cada època com de les diverses celebracions, ha estat el mateix programa de la Festa

Com destaquem en un altre lloc, el programa de la Festa Major ha estat durant molts anys l'única publicació regular feta al nostre poble, tan mancat per altra banda de revistes i mitjans d'informació fins fa poc temps.

El significat religiós i el popular

Les festes majors s'han fet sempre sota la invocació d'un sant: el sant patró del poble. En el cas de Salt en honor de Sant Cugat i després també de Sant Jaume. Sempre s'ha fet el 25 de juliol.

Cal remarcar que abans, especialment en el temps de la postguerra, el significat religiós era més profund. Cal dir que l'ofici amb orquestra era un dels actes centrals de la Festa. La missa en honor del Sant es feia amb gran solemnitat, hi acudien les primeres autoritats locals i era un acte bàsic al qual no es podia donar una importància menor. Estava estretament lligat a l'essència de la festa, juntament amb el ball i les sardanes.

En els darrers 10 anys l'aspecte religiós ha perdut gran part de les seves característiques i solemnitat. Inclús alguns programes d'actes dels darrers anys no recullen la celebració religiosa, tot i fer-se missa en honor del sant, però sense orquestra i perdent la importància que havia tingut.

L'ofici religiós ha passat a un segon pla, i l'aspecte popular i profà de la Festa s'ha acabat imposant sobre el religiós.

La Festa Major com un ritus social

Durant molts anys la Festa Major ha estat tot un ritus social. Abans per la Festa tothom estrenava vestit. Calia

fer goig. Anar ben mudat. Per entrar a l'envelat era imprescindible portar americana i corbata per més calor que fes. Calia que tots els nois i noies anessin ben elegants.

També en aquestes dates s'havia de fer neteja a fons de la casa. O potser pintar la façana. Una feina que no s'havia fet durant l'any i que s'esperava els voltants de la Festa. Inclús el terra s'esterrajava amb sulfumant. I és que calia quedar bé amb els convidats que eren molts i de diferents llocs.

Familiars, amics, forasters venien d'altres pobles a Salt per celebrar la Festa. El tren d'Olot (el carrilet) o l'autobús de línia portava moltíssima gent a Salt: gent d'Anglès, de Cassà, de la Garrotxa, de la Cellera, de Banyoles... Després hom els tornaria la visita als seus respectius pobles per la Festa Major.

Tothom havia de quedar bé amb els convidats que venien a casa. Es feien sucosos àpats (sobretot dinars) amb excel·lents menjars. El bon menjar era sagrat, tot tipus de carn, o peix, «plattils» bon pollastre i xampany. Calia donar molt bona impressió als convidats.

Molta gent, aquests dies, estirava més el braç que la màniga per quedar bé, tot i que econòmicament no podia. El resultat és que gran part de l'any passava molta estretor econòmica i havia inclús d'anar a fiar.

Ara això ha canviat radicalment. De pollastre cada dia se'n menja. D'amics i convidats de fora, gairebé no en vénen. Només de tant en tant se'ls va a visitar i no precisament per la Festa Major del poble.

El desenrotllament econòmic, el cotxe, les vacances ampliades, han fet canviar de cap a peus els antics costums de la Festa Major. Ara el vestit del jo-

Pregària esperançada a Sant Cugat

Cada cor, una finestra,
cada finestra, un somriure.
Perfumeu-nos de ginesta
i de llum del Paradís
nostre afany de cada dia.
Guardeu la villa de Salt
d'egoisme i malaltia!
I amb la vostra clara guia
deslliureu-nos de tot mal!

Salvador Snyer i Aymerich

vent és ben divers. Els joves van com volen, amb tot tipus de modes i seria inconcebible que hom no els deixés entrar a una sala de festes perquè no portaven corbata. Quin sidral s'organitzaria.

També el ball tradicional de la tarda ha passat a la història dels records. I és que la Festa ha canviat.

L'organització

L'organització de la Festa Major ha anat variant de formes i de contingut d'acord amb les diverses etapes.

Pràcticament sempre la Festa l'han organitzat comissions de persones que al llarg de l'any han perdut hores i hores en reunions, temps i maldecaps. Persones plenes de voluntarisme i de servei al poble, on més que beneficis la majoria de les vegades han hagut de fer front a moltes dificultats, i potser també a algunes pèrdues econòmiques.

Ara bé, la seva gran satisfacció ha estat sempre que Salt tingués una brillant Festa Major, al costat de les millors de les nostres comarques i que la gent sentís i vivís la Festa.

Quan a comissions organitzadores, de vegades n'hi va haver 2 ó 3, segons l'època, però els darrers temps han funcionat amb una sola comissió.

— Els llocs de reunió per preparar la Festa han estat diversos: Des de Can Cat, passant pel Bar Ideal, Can Pep del Cafè, Can Pi, i darrerament a l'Ajuntament.

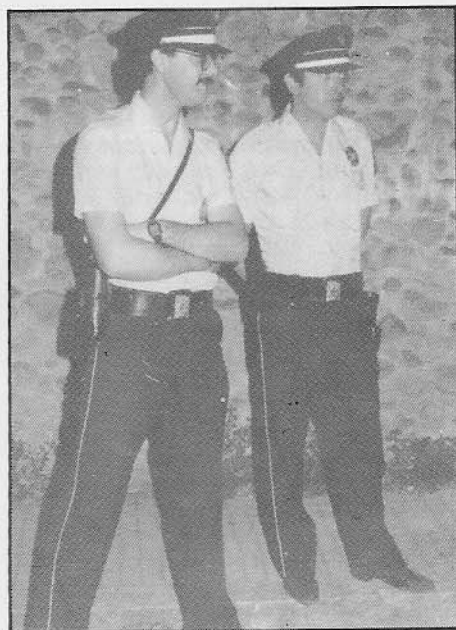
En Llorenç Bagaria va ser una de les persones més actives en la formació, l'any 1963, d'una «Comissió de Veïns per a la Festa Major a Salt».

Pel que fa a la part econòmica, la Festa s'ha mogut des de pressupostos importants per a l'època, fins d'altres de més realistes. La financiació s'ha fet des de l'aportació individual, a través de quotes de socis estables, fins a la venda d'abonaments, pagament d'entrada i subvencions municipals, especialment a través dels ingressos de les atraccions aquests darrers anys.

L'any 1979, la Comissió d'aquell moment planteja a l'Ajuntament la municipalització econòmica de la festa de manera que en cas de pèrdues fos el municipi qui ho assumís i no la comissió organitzadora. Posteriorment es va tendir cap a una municipalització inclús en l'organització de la Festa, l'any 1984.

Darrerament s'ha optat per una solució mixta: hi ha una Comissió organitzadora totalment independent de l'Ajuntament, que programa lliurement les activitats. Aquesta comissió rep una subvenció econòmica anual de l'ajuntament i en forma part la regidora de Festes.

Ordre públic i responsabilitat civil

Que l'organització de la Festa vol dir molta dedicació i hores de treball és ja conegut. Hi ha hagut moments en què els problemes d'ordre públic han creat maldecaps a la comissió organitzadora. Hi va haver un temps (Salt estava anexionat a Girona) que la Comissió va haver d'acudir a la contractació de guàrdies jurats per garantir un ordre públic a l'envelat que havia d'assumir la policia municipal. També s'havia contractat personal de vigilància per fer front al comportament incívic de determinats grups molt reduïts.

Darrerament la comissió rep el suport de la policia local i dels Mossos d'Esquadra.

Quant a la responsabilitat civil enfront dels contractes amb orquestres, cantants o artistes, els organitzadors han hagut d'afrontar moltes batalles.

L'any que es va cremar l'envelat és potser l'exemple més representatiu dels problemes que ha hagut d'afrontar una comissió que ha de donar la cara davant d'empresaris i artistes.

Durada de la Festa

Com hem dit, la Festa sempre s'ha fet per Sant Cugat i Sant Jaume. La durada però ha variat molt. Als anys 30 la Festa durava només 2 dies. Sempre es feia per Sant Jaume (25 de juliol) i Santa Anna (26 de juliol). Aquestes dates no es tocaven s'escaiguessin els dies de la setmana que fossin.

Posteriorment la durada de la Festa s'ha estirat i arronsat. Algunes vegades ha arribat a durar inclús 8 dies. El normal però ha estat de 4 ó 5 dies en funció de les dates festives i els caps de setmana.

Els actes al carrer i els actes a l'envelat

Abans de la guerra els actes se centren sobretot a l'envelat. Al carrer només s'hi fan sardanes i es programa algun partit de futbol.

Durant molts anys la Festa se centrà bàsicament en l'ofici religiós dedicat a Sant Cugat, les sardanes i els actes a l'envelat. Entre aquests destaquen els balls de tarda i de nit, els concerts, i diferents espectacles que van des de teatre, varietats, concursos de cançó passant per desfilada de models, elecció de la pública, etc...

A partir dels anys 76-77, a iniciativa de l'Associació de Veïns de Salt, es comença una potenciació d'actes a l'aire lliure que s'han anat incrementant aquests darrers anys (marxes atlètiques, espectacles infantils, concursos populars, etc....)

La Feixina

Als anys 30 quan s'acabava la Festa Major els organitzadors solien fer una excursió acompanyats de familiars i amics, on feien una berenada com a final de la Festa. Així va néixer la Feixina. Els llocs on solien celebrar-la varià d'acord amb el temps: La Font Grogga, la Font d'en Corominas, la Font de'n Mai, S'Agaró...

A mitjans dels anys 60 va tenir molt de ressò la Feixina que es feia a les Deveses, vora del Ter, amb jocs, berenada, ballada de sardanes, etc..

Després d'una sèrie d'anys sense fer-se a finals dels anys 70 principis del 80, es va tornar a reprendre. També es va fer a les Deveses, amb notable concurrència els primers anys. Fa dos anys que s'ha deixat de fer. (Recordem en Xesco Boix o en Jaume Arnella).

Atraccions

En un primer temps les úniques atraccions eren «Els Jocs de la Virolla». També per la Festa solia venir el carro que venia gelats i gasoses al carrer.

Es sobretot a partir dels anys 70, quan a Salt comencen a haver-hi importants atraccions de tota mena (autoxocs, tòmboles, muntanyes russes, etc.) que amplien l'oferta primitiva dels simples «cavallitos» i parades de tir.

Els ingressos de les parades van servir a partir del 1977 per donar a la Festa uns nous recursos que van servir per finançar actes gratuïts al carrer.

L'emplaçament de l'Envelat i els actes centrals de la Festa

Són nombrosos els llocs on en 60 anys s'ha hagut d'emplaçar l'envelat. En un quadre annex els ressenyem per a donar-ne constància.

A partir d'aquesta constatació podem deduir l'inqüestionable «nomadisme» de l'envelat i dels actes centrals de la Festa.

Així, cal extreure'n la conclusió que Salt ha estat un poble amb una gran manca de planificació i falta de previsió. Aquest constant desplaçament del lloc central de la Festa (més d'una dotzena de llocs) no es sinó una constatació que Salt no ha disposat de grans espais urbans propis (places o un parc central) per fer-hi la Festa o les fires amb uns serveis d'infraestructura mínima (llum, aigua, serveis sanitaris). Això ha encarrit les despeses d'organització i en determinats anys ha desconcertat inclús el poble (un any aquí, l'altra allà...)

El nomadisme de l'envelat no és més que un reflex del Salt improvisat i especulatiu que durant molt temps el nostre poble s'ha trobat immers.

Salt i Veïnat

Per la Festa Major, com per altres aspectes, ha existit una forta barrera, una rivalitat entre Salt i el Veïnat: «abans el poble era trencat, inclús en edificis» (Josep Jonquera). Aquesta frase ben segur que resumeix el que era un fet: que a Salt no hi havia un sol poble sinó dos. Això era molt accentuat als anys trenta i també en la postguerra.

Salt (el nucli vell) fou durant molt de temps un poble rural (gent pagesa) combinat amb treballadors d'altres activitats. El pes però de determinats terratinents o benestants pesava en la mentalitat social (el Marquès de Camps, Cal Mut, etc...)

L'Amós Triola, és molt conegut al Veïnat. A través del «Centre Republicà» va impulsar la Festa en aquest barri.

El Veïnat era un poble treballador, gent proletària, que s'agrupava entorn del barri de Sant Antoni, sobretot. La majoria dels seus veïns treballaven a la Coma-Cros (Les-Vetes).

Hi hagué, doncs, durant anys una diferència física (separació marcada d'edificis...), de mentalitats i de procedència social en l'origen de les rivalitats entre Salt i el Veïnat.

Així, en la pre-guerra, s'instal·laren en un moment 3 envelats: 2 a Salt lligats al Jovent d'Ara i al Casal Saltenc i un al Veïnat organitzat pel Cercle Republicà.

Després de la guerra la Festa es repren i es fa a l'antiga Pista Municipal del Carrer Major (costat de l'Ajuntament). El fet d'organitzar-se més a prop del Veïnat que del nucli vell de Salt, va propi-

ciar que l'any 1963 es formés una «Comissió de Veïns per a la Festa Major a Salt». Aquesta comissió pretenia organitzar una Festa dins la zona de Salt, ja que «el Veïnat quedava lluny...» La rivalitat entre Salt i el Veïnat es va endurir molt, altra vegada. Així coexistiren dues comissions, amb una forta competència mútua (a Salt i al Veïnat...) cadascuna de les quals intentava portar els millors conjunts del moment a la vila. Es feren 2 envelats: els de Salt al camp d'en Pelaio o del Marquès (entre Esteve Vila i Marquès de Camps) i els del Veïnat, al Camp de la Coma-Cros o a la Pista Municipal.

Gràcies a la intervenció del Consistori saltenc, al cap d'un temps es va procedir a la reunificació de les dues comissions en una. Des de llavors, ja sempre més la Festa s'ha fet amb una sola Comissió.

Amb el pas del temps, part de les fortes rivalitats s'han llimat. L'edificació continuada entre Salt i Veïnat (Eixample) ha diluït antigues tensions.

Avui els actes centrals es fan al Col·legi «La Farga», lloc equidistant tant d'un extrem com de l'altre del poble.

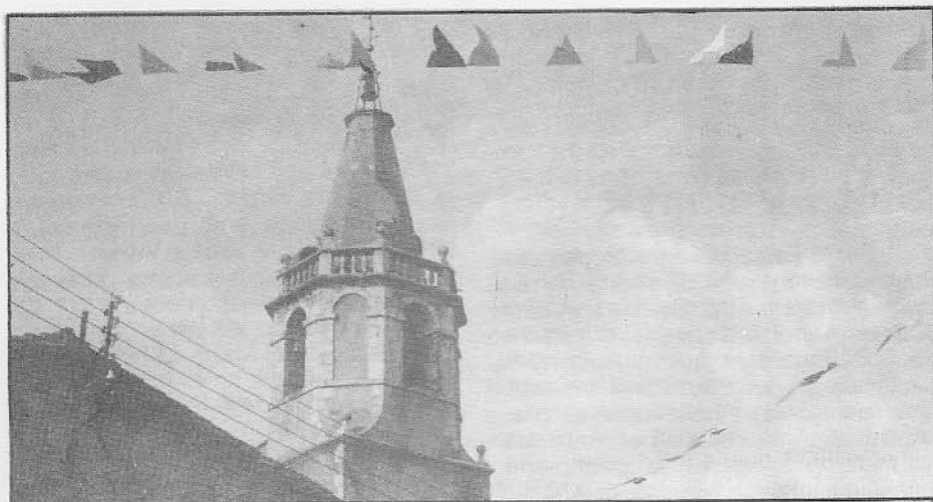
Les entitats i la Festa

La col·laboració de les diferents entitats en els actes de la Festa ha variat segons les diferents etapes. En l'aspecte esportiu hi ha hagut des de sempre una tradició, sobretot en el futbol (partit de Festa Major). El C.F. Salt feia venir un destacat equip (superior) per aquests dies. Altres entitats esportives que han tingut una tradició en actes han estat: l'halterofília, el bàsquet, el patinatge (Agrupació Esportiva), el ciclisme, etc.

Pel que fa als actes de carrer, en el bon temps de l'Associació de Veïns de Salt, aquesta en fou una de les impulsores. Posteriorment aquests actes es van anar consolidant.

En altres àmbits cal destacar el «Concurs de Colles sardanistes» organitzat per l'Emili Crous i que porta més de 25 edicions. Tot un rècord de voluntarisme.

Quant a les ballades de sardanes, un grup de gent, que després serien pioners en la fundació de Salt Sardanista, van introduir a la Festa moltes més ballades que mai. A través de Salt Sardanista es va donar un impuls a les sardanes al llarg de tot l'any. Abans només es tocaven sardanes per Sant Jordi i la Festa Major.

La participació

La participació del poble en la Festa ha tingut també alts i baixos. S'ha constatat que durant molts anys la Festa només la vivien els saltencs d'origen o els immigrants que ja s'havien arrelat a Salt. Era aquesta gent la que organitzava els actes, els qui compraven els abonaments de les llotges de l'envelat, i ajudaven a finançar la Festa.

La gent immigrada de poc, «els altres catalans» en la immensa majoria els ha costat integrar-se a la Festa Major. No la vivien com a seva. I per tant hi participaven molt poc.

Sembla que aquesta dicotomia saltenc nadiu/saltenc immigrant en viure la Festa, s'ha trencat força amb el tipus d'organització de festa que es fa avui. És a dir, una festa a l'aire lliure, centrada al pati de La Farga amb taules per seure, amb un espai més obert que l'envelat tancat.

Així també s'ha constatat una major pluralitat d'edats i procedències en la participació de la festa. No obstant, hi ha encara un buit amb gent de Salt que marxa a fora perquè fa vacances, o joves que encara no senten la festa com a seva.

El programa de la Festa

Cal destacar la continuïtat del Programa de la Festa Major. Abans del 1936 ja s'editava. I després del 39 el programa ha continuat publicant-se fins avui. Ha comptat amb més o menys col.laboracions, amb més o menys contingut. Unes vegades ha estat un modest llibret i d'altres un formidable recull d'escrits i narracions.

Cal remarcar que el Programa de la Festa Major ha estat la publicació estable de més durada editada a Salt. En determinats anys inclús se n'han editat dos motivats per les circumstàncies: Festa Major a Salt i al Veïnat (independentment), programa oficial i programa editat pel Casal de Jubilats, etc....

Sens dubte que el conjunt de programes de la Festa Major és avui un magnífic recull de temes al llarg de més de mig segle. És un arxiu on es poden trobar col.laboracions, les més diverses i variades. El programa ha arribat fins avui amb un formidable estat de salut, i cal elogiar els qui ho han fet possible.

Sport Garatge, s.a.
JOSEP CASALS

Reparacions
Engrassament
Neteja

Passeig Marquès de Camps, 5
Tel. 23 33 11 SALT

Subministres
Catalunya, s.l.

VOLVO

Camions i Autobusos

Passeig Marquès de Camps, 3 - Tel. 23 33 11 - 23 78 83
SALT

Venda i reparació de bicicletes
velomotors i motos

MOTOS
CATALUNYA

— PERE TEIXIDOR —

MONTESA
PEUGEOT
VESPINO
DUCSON
HONDA
DUCATI
VESPA
DERBI
PUCH

C/. Major, 307
Telèfon 23 93 67

SALT

La Festa: Auge i decadència

La Festa Major ha tingut els seus alts i baixos. Potser els seus moments més brillants han estat durant els anys de la República i els anys 60.

Que durant els anys 30 la Festa era molt viva n'és la prova els 3 envelats que es feien i el prestigi que en gaudia fora del poble.

En els anys 60, la Festa Major va tenir un alt prestigi, i es va convertir en una de les millors i més destacades de les comarques gironines. La Festa era envejada per molts pobles i estava al nivell de les viles de Catalunya on la Festa Major tenia una gran solidesa. En aquella època van venir a Salt els millors conjunts del moment a nivell estatal, els grups i artistes de més rabiosa actualitat i per tant els més cotitzats.

Els carrers de la vila s'omplien de saltencs i de forasters i realment es notava que a Salt la Festa Major era molt brillant.

Al cap de poc temps vingué la crisi. Una crisi en part propiciada pels propis saltencs i les circumstàncies. Les vacances que s'escauen en els mateixos dies de la Festa i els desplaçaments a la costa va fomentar un cert desarrelament envers la Festa Major. I aquesta queia en la falta d'imaginació i d'inadaptació al moment. La gent no assistia als actes, sobretot als de la tarda. I això inclús va estar a punt de no fer-se en un determinat any. I es va posar en qüestió tots els punts esmentats. Fins i tot es va proposar canviar les dates de la Festa, i de suprimir el tradicional envelat pel cost econòmic que representa-

Emili Crous i Llorenç Nonó. Durant molts anys van treballar plegats per fer a Salt una brillant Festa Major.

va... Aquest estat d'ànim, la gent sensibilitzada del poble també el vivien de prop. La Festa Major estava en crisi, i no fa pas molts anys, una editorial de la nostra revista LA FARGA, duia aquest encapçalament: «Es mort la Festa Major?»

La Festa, avui

Segons els actuals organitzadors, el replanteig fet aquests darrers 4 anys ha estat positiu. L'experiència d'organitzar els actes centrals al pati del col·legi «La Farga» ha estat bona. Els preus són més assequibles, atrau a més gent i el resultat és com una gran revetlla popular.

Els organitzadors han potenciat també molt els actes al carrer, creant-ne de nous amb imaginació. A això s'hi ha sumat l'ornamentació de moltes places i carrers, a iniciativa dels propis veïns.

El resultat és que s'ha donat una ambientació nova al carrer, més participativa i oberta... La Festa està més viva i motivada.

Segons la comissió actual aquestes festes no només no entren en competència amb la Festa sinó que ajuden a potenciar-se. Són com un preàmbul, un preludi d'animació i de prolongació de la Festa.

La Festa Major d'avui és com una «festa de carrer en gros», explica Emili Crous, persona que coneix ben a fons les festes.

El futur

L'actual comissió espera que la Festa continuï en aquesta línia, i la participació popular augmenti encara més. Creu que el futur de la Festa de Salt és que hi hagin més actes nous, més actes al carrer i molt especialment que la imaginació en la programació es vagi renovant constantment.

BURCH constructors, s.a. Salt

- CASES
- AMPLIACIONS
- REHABILITACIÓ

C/. Processó, 57 - Tels. 23 86 02 - 23 43 59
17190 SALT (Girona)

Tintoreria REGOLTA

*Pells • Llanes de matalàs
Catifes i tot el que fa referència a
la nostra indústria*

C/. Major, 312 - Tel. 23 45 43
SALT

Breu cronologia de la Festa Major Saltenca 1925/1987

1925/1928: Hi havia una Comissió organitzadora ençapçalada per l'Àngel Comalada, alcalde de la Vila i propietari del bar Flor.

1929/1930: La Unió de Joves organitza la Festa.

1928/1931: El Centre Republicà fa també la Festa al Veïnat.

1931/1935: Festa Major del Jovent d'Ara. El Jovent d'Ara va ser una «Societat» que va sorgir d'una desavinença amb el Sr. Rector de la parròquia. «Va néixer al taller de bicicletes de Can Xarpell. Una nit ens hi vàrem reunir una colla de jovent del Poble i arran d'una discussió amb el Sr. Rector, perquè anàvem a jugar a futbol al Pedró, vàrem decidir de crear una societat que va ser el Jovent d'Ara» (Francesc Fontané)

1931/1935: El jovent del Veïnat va recollir la torxa del Centre Republicà i va continuar amb l'organització de la Festa del veïnat fins a l'esclat de la guerra.

1932/1935: Festa Major que organitza el Casal Saltenc. Aixecaren l'envelat en el Camp d'en Panosa (avui Guarderia infantil de la Gassol), lloc on s'havien instal·lat els primers envelats que es recorden.

1933/1935: Durant aquests anys hi varen haver tres comissions organitzadores de la Festa. S'aixecaren tres envelats: Jovent d'Ara, Jovent del Veïnat i Casal Saltenc.

1936/1938: L'any 36 la Festa Major era programada però la Guerra va desfer aquella Festa i totes les Festes Majors d'aquells joves. L'exili per uns, morts al front altres. Els que varen quedar-se es trobaren amb un Poble que en res els podia recordar les colles dels anys trenta. Tot havia canviat, fins i tot ells mateixos.

1939: Desconeixem que hi hagués cap Comissió organitzadora de la Festa. Tot sembla indicar que durant uns quants anys va ser l'Ajuntament qui tenia cura de l'organització dels «Actos y festejos en honor del Patró».

1946/1960: L'Ajuntament tenia cura de l'organització i amb alguns col·laboradors va iniciar-se l'edició dels primers programes de Festa Major, incorporant-hi alguns escrits i fotografies.

L'any 1960 va ser l'últim any que l'Ajuntament va organitzar la Festa, amb la col·laboració d'en Barris, que feia l'envelat, i en Fontané que explotava la Pista Municipal fent-hi ball amb tocadiscs.

1961/1962: Una Comissió del Veïnat: Pere Mas, Palmiro Triola, etc. va organitzar la Festa.

1963: Nova Comissió Festa Major. Veïns de Salt varen opinar que en aquells anys la Festa era tota al Veïnat i a Salt no s'hi feia res (Salt, en el llenguatge del Poble, és o havia estat, el sector del nostre terme que va des de l'Ajuntament fins a Can Pixera). Per aquesta raó varen crear la nova comissió. Recordem alguns noms d'aquesta Junta: en Joan Pi (a.c.s.) en Llorenç Bagaria, Lluïset Vilagran, Esparraguera, etc. A Can Pep del cafè es va gestar aquesta comissió que va acordar emetre bons de 250 Ptes. que servirien per assegurar els resultats econòmics de la Festa, en cas de mal temps o de poc rendiment.

El mateix any 1963, la Comissió de Salt va fer l'envelat al Camp d'en Pelaio, i la del Veïnat al Camp de futbol del Coma-Cros.

Les dues comissions varen unir-se. El primer any es varen fer dos envelats, com l'any anterior, però un sol abonament servia per l'envelat del Camp d'en Pelaio i pel del Veïnat al camp del Coma-Cros.

1964/1971: Una sola Festa Major, un sol envelat que anava des del Passeig Marquès de camps fins al d'Esteve Vila. La mateixa comissió va organitzar la Festa 8 anys consecutius.

Les feixines multitudinàries al Ter, un Ter encara no desfigurat per l'Autopista són un bon record d'aquests anys.

La vinguda dels Setze Jutges en una matinal a l'envelat va portar una alenada de la Nova Cançó que en aquells anys seixanta donava a conèixer en Joan Manuel Serrat, en Raimon, Francesc Pi de la Serra, etc....

Les millors Festes Majors, les més lluïdes varen portar-nos les estrelles de la cançó i les cançons capdavanteres. El conjunt Els Bravos i La Trinca han estat els que més èxits han tingut de tots els grups que han participat a la nostra Festa Major. El 1965 la contractació d'orquestrats i conjunts va costar 1 milió de pessetes (en aquella època eren molts diners).

Vendre abonaments per entrar a l'envelat i llotges, volia dir que els organitzadors anaven casa per casa oferint als veïns aquestes participacions. En Llorenç Bagaria i en Llorenç Nonó eren, el primer per Salt i l'altre pel Veïnat, els líders d'aquesta tasca feixuga però necessària perquè la Festa tingués continuïtat. «En els anys seixanta en aquest poble ens coneixia tothom» (Llorenç Bagaria).

«En els anys seixanta l'Ajuntament de la Vila ens donava una subvenció que ens servia per pagar les taxes que ens posava per la instal·lació de l'envelat. Un d'aquests anys ens varen posar una multa perquè havíem clavat una parpalina a la vorera, encara no feta, del Passeig Marquès de Camps, per aguantar un vent de l'envelat. L'import de la sanció va ser superior a la subvenció que ens havia donat».

1972/1983: Una sola Comissió, un sol envelat situat a la zona esportiva o en el Camp de Futbol vell de Salt. En els anys següent a la fi de la dictadura del General Franco ens recorden que durant la Festa Major es varen agreujar els problemes d'ordre públic. Calgué que la Comissió contractés un servei de seguretat amb vigilants jurats que tinguessin cura de mantenir a ratlla als indesitjables.

1984/1988: El cansament va provocar que la Comissió que havia organitzat la Festa els anys anteriors no volgués continuar. Ens hauríem trobat sense Festa Major, si no hagués estat per l'Emili Crous que era en aquell any Regidor de festes populars a l'Ajuntament de la Vila, que va convocar les entitats per constituir una nova junta. Es va formar una nova Comissió, constituïda per persones de l'anterior etapa i de les entitats convocades. D'aquesta comissió en va sortir l'objectiu de fer una Festa més popular en el pati de l'Escola La Farga. Prescindir de l'envelat i obrir la Festa als actes al carrer.

(D'esquerra a dreta)
Francesc Fontané, Amós Triola, Josep Jonquera i Pere Bosch explicant a Jaume Bosch, redactor de La Farga, com s'ho feien per muntar a Salt 3 envelats abans de la guerra.

La rivalitat entre Salt i el seu Veïnat

- Fontané:** Els del Veïnat deien que Salt era a pagès i nosaltres fèiem tot el que podíem per demostrar que no era així.
- Amós:** Vèiem que a Salt hi havia la gen rica i nosaltres al Veïnat érem els pobres.
- Pere Bosch:** Vosaltres éreu els pobres i anàveu a fer la feixina a S'Agaró. A Salt eren els rics i anàvem a la Font d'en Coromines.
- Fontané:** La desavinença entre el Salt i el Veïnat d'aquells anys era com passa amb les famílies que estan renyides per raons que sovint desconeixen o que vénen dels seus avantpassats.
- Pere Bosch:** La rivalitat entre les dues comunitats, nosaltres ja la vàrem heretar. A Salt hi vivien les famílies de sempre, la gent de pro; i al Veïnat el proletariat.
- Josep Jonquera:** Salt i Veïnat no estaven units ni per la continuïtat de les edificacions.
- F. Fontané:** L'envelat del Jovent d'Ara estava ple de gom a gom, en canvi als altres s'hi veien una dotzena de parelles que ballaven.
- Amós Triola:** Els autobusos de Girona a Salt es paraven davant l'envelat del Jovent d'Ara, en canvi al Veïnat no s'hi parava.
- Fontané:** Però en canvi el Tren d'Olot parava al Veïnat i no a Salt.

Geografia urbana de l'envelat

Abans del 1936

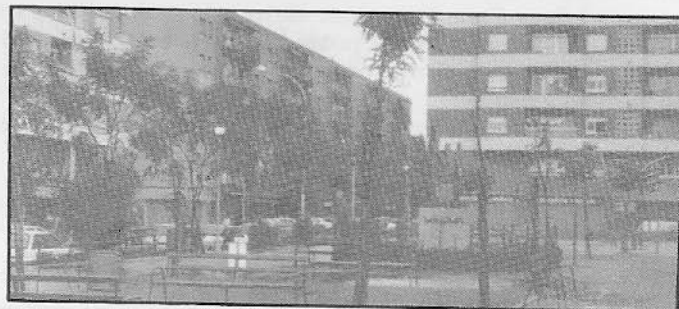
1925: Camp d'en Panosa (avui Guarderia Gassol. Plaça de la Vila).

1930: Camp d'en Pelaio (actual Plaça 11 de Setembre) Can Roch (pg. «Ciutat de Girona» i alguna vegada cantonada Juan de la Cierva.

Can Tona

1935: Garatge del Fideuer (actual Supermercat Salt)

Només durant l'any, l'envelat s'instal·là a la que ara és la Plaça de la Llibertat.

El Camp d'en Pelaio, avui ocupat per pisos i la Plaça 11 de Setembre, fou un dels primers llocs on s'instal·là l'envelat.

Després del 1939

1939: L'era d'en Jaques. (Carrer Major)

1940: Interior pati fàbrica Coma Cros

1946: Pista Municipal (al costat de l'Ajuntament)

1963: Camp de Futbol Coma Cros

Camp del Marquès (entre Esteve Vila i Passeig Marquès de Camps)

1969: Camp d'en Maret (carrer Pacheco/cantonada Guimerà)

1970: Camp de futbol vell avui plaça del Mercat

1975: Zona esportiva (al costat de la Piscina, avui Pavelló).

Plaça de la Llibertat (només 1 any)

1984: Pati de l'escola de La Farga

L'economia de les Festes Majors

Amós Triola: Nosaltres cada any hi perdíem «quartos».

Francesc Fontané: En el Jovent d'Ara sempre cobríem despeses.

Josep Jonquera: Els del Casal Saltenc també ens en vàrem sortir sempre.

L'entrada a l'envelat costava dues pessetes, però només pagaven els homes. Les dones tenien l'entrada de franc.

Totes tres comissions feien una previsió econòmica abans de la Festa amb les pròpies aportacions, i que si es cobrien despeses es retornaven.

El ball a l'envelat

A l'envelat dels anys 30 calia anar-hi ben vestit. Hi havia pobles que obligaven anar als balls de la Festa Major amb americana i corbata. En els de Salt no era obligat, però a l'envelat del Casal Saltenc la gent hi anaven més ben arreglats.

L'envelat del Jovent d'Ara, tal com era habitual, feia tres sessions de ball:

Ball de tarda, de les 4 a les 6.

Ball de vetlla, de 2/4 de 7 a 2/4 de 9.

Ball de nit, de les 11 a les 4.

És interessant de ressaltar que a la mitja part del ball de nit era costum anar a fer el ressopó per recuperar forces i poder aguantar el «sarao» fins a la matinada.

En Joan Sant Roc, un malaguanyat saltenc disposat sempre a pujar damunt l'escenari de la Festa Major. (Caricatura de Lluís Mateu/84).

Festa Major: Caldria canviar les dates?

La crisi que en alguns moments s'ha vist immersa l'organització de la Festa Major, crisi motivada sobretot per un canvi de costums (cotxe, platja, vacances) dels propis saltencs, i la falta de participació, accentuada en determinats moments, va promoure un debat en el si de la Comissió de Festes sobre si era oportú canviar les dates tradicionals (Sant Jaume i Sant Cugat) per unes altres més «adequades» en el calendari — La Primavera o la Tardor —

Algunes persones del poble han manifestat que seria bo replantejar les dates del 25-26 de juliol, ja que a l'estiu molta gent marxa. Altres diuen que seria contraproductiu, ja que aniria contra una tradició profundament arrelada de més d'un segle...

En la conversa amb els antics i actuals organitzadors també els vam preguntar la seva opinió.

• N'hem extret una mostra:

«L'any 1984 es va arribar a plantejar a fons el canvi de dates de la Festa. En això hi vàrem veure pros i contres» (Carme Carbó)

«Sóc partidari de seguir la tradició i fer la Festa Major com s'ha celebrat sempre. O sigui per Sant Jaume» (Amós Triola).

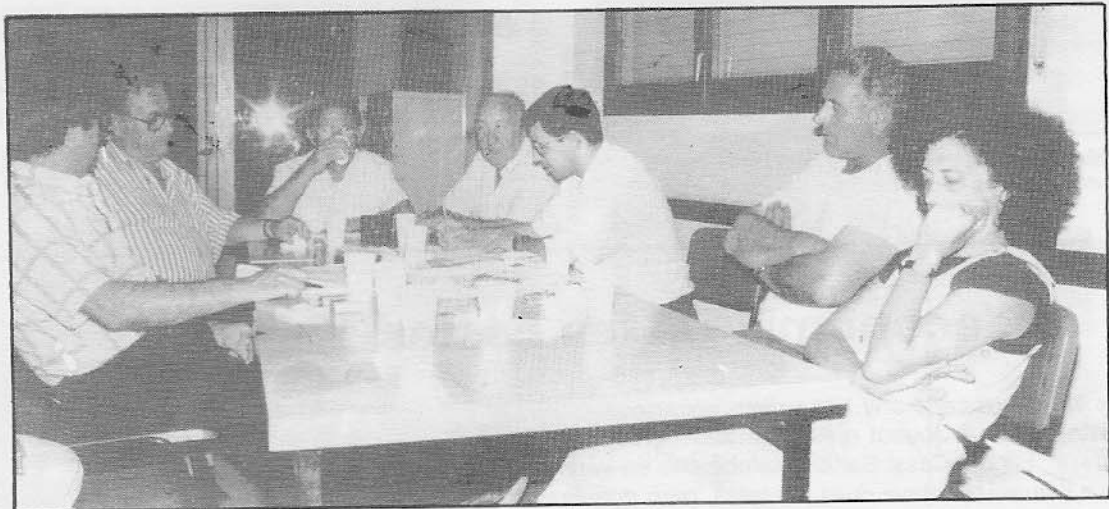
«Com que el motiu de la Festa Major era fer-la en honor del patró de la parròquia, i ara això s'ha deixat de banda, sóc partidari de canviar els dies de la Festa» (Josep Jonquera).

«Crec que seria contraproductiu canviar les dates» (Pere Bosch)

«Jo ja fa temps que no treballa en l'organització de la festa. Abans ho havia fet molt, però ara n'estic força desvinculat. En el fons crec que sí caldria canviar els dies de la Festa». (Francesc Fontané).

«Es podria provar. Però em sembla que el canvi no funcionaria» (Llorenç Nonó)

«Festa canviada, Festa perduda. Malament, si es canvia» (Emili Crous).

(De dreta a esquerra: Carme Carbó, regidora de Festes; Joan Font, president de la Comissió, Josep M.ª Oliveras, Llorenç Bagaria; Emili Crous, Llorenç Nonó i J. Bosch.

Els Joves i la Festa de Salt

Què opinen els Joves?

Hem sortit al carrer i hem preguntat als nostres joves saltencs compresos entre 13 i 23 anys què en saben de la festa. La majoria dels enquestats tenen entre 15 i 20 anys. Voltant per tots els carrers de Salt els hem fet cinc preguntes.

- A la primera pregunta de si sàben quan és la Festa Major de Salt, 86 persones han contestat que sí, dels quals 43 saben el nom del patró que és la qüestió de la segona pregunta.

- A la tercera pregunta, com troben la festa?, podien respondre: DIVERTIDA, ANTIGA, AVORRIDA.

El 71% va respondre divertida, 8% antiga i 10% avorrida; a la resposta d'altres, 1 persona va dir que no li agradava gaire la classe de gent que hi anava, 3 persones van coincidir que era fluixa i hi mancava emoció i 3 més no van especificar la resposta.

- La quarta pregunta era qué canviarien?, i podien respondre: LA PROGRAMACIÓ, SITUACIÓ-LLOC

El 32% va dir la programació i un 25% la situació-lloc; a altres, 6 persones canviarien els grups musicals, 2

persones coincidirien a canviar a la gent, 1 ho canviaria tot, (sempre hi ha algun de descontent), 1 persona troba la barra del bar petita, 3 més desitjarien uns horaris de festa diferents, 11 no van especificar i 6 més no sabien què canviar.

- La darrera pregunta, per fi, era que si hi participaven? I trobem que un 82% hi assisteix i pren part de la festa.

Bé, aquestes foren les preguntes i les respostes. Com sempre en estadística hem de dir que aquests resultats no són o no reflecteixen ben bé totes les propostes, donat que sols eren 100 enquestats. Però si més no són significatius d'una part de la gent del poble i alguns de Girona, i a veure si la Comissió de Festes en pren nota.

ALÍCIA VILA - EVA ESCUÍN
PILAR SUBIRÓS

TURIS-AUTO SA.

CONCESIONARIO

LANCIA

Carretera Barcelona, 16

Tel. 21 57 12

17001 GIRONA

Servei Oficial
Post-venda i
Recanvis :

Carretera Girona - Anglès
Apartat de Correus núm. 2
17190 SALT - GIRONA

GARATGE INTERNACIONAL
ROBERT VIDAL, SA.

EL MEU CARRER

*Al matí
vidres entelats,
portes que s'obren,
el primer «bon dia»,
mares i infants cap a l'escola,
la fressa del tractor,
contenidors i paletes,
fulles que cauen,
cruïlles i frenades,
l'àvia amb el nét,
converses que s'allarguen,
la sirena i el canvi de torn,
i el diumenge, diaris, revistes i dolços.*

*A la tarda
l'infantó que no agafa el son,
el cafè en el bar,
voravies i ensopegades,
les receptes,
la ronda dels municipals,
remolcs de menjar,
bosses d'esport,
el dring de les boles,
motos com llampecs,
la missa del captard,
rostres cansats del treball
i el dissabte, ball, coca i xampany.*

*Al vespre i a la nit
finestres i llums,
grups de joves,
televisió,
reunió de redacció,
silenci,
toc d'hores,
estrelles,
la llar que s'apaga,
i el diumenge, retorn de la discoteca*

AQUEST ÉS EL MEU CARRER

*Estret,
serpentí,
ple de petits brancatges,
tot ell un encant
i es diu: «EL CARRER LLARG DE SALT».*

*L'he trepitjat amb pluja i amb calor,
de dia i de nit,
rumiant i cantant,
sol i amb amics,
poc a poc i de pressa.*

*Seguir l'últim tram d'aquest carrer,
ha estat per mi
una passió,
perquè jo sabia que el meu carrer
no em portava a un indret
sense nom i sense sortida,
sinó a la casa pairal del Nostre Patró.*

*El meu carrer,
ho sabeu molt bé els saltencs,
FA FLAIRE DE SANT CUGAT,
d'aquest sentinella,
que vetlla de dia i de nit,
perquè el nostre poble,
sigui un poble de fe i de pau.*

EL MEU CARRER

*Fa flaire
d'horts i d'hortolans,
de sèquia i deveses,
de cistells de verdura,
de treball de sol a sol,
de branques de llenya.*

*Fa flaire
d'infants i d'escola,
de motxilles amb llibres,
de cants, jocs, números,
de mestres i de religioses,
de bàsquet.*

*Fa flaire
de tallers i de fusta,
de repartidors i botiguers,
de pa,
de fàbriques i de fil,
d'hores que no passen,
de solidaritats difícils.*

*Fa flaire
de cases velles i noves,
de pedra i de rajol,
d'estadants de sempre i de nouvinguts,
de cotxes i de bicis,
de testos i de balcons buits,
de pintades i de calcs.*

*Fa flaire
de llibres de Primera Comunió,
de catequistes,
de nois i noies amb fulard,
de papers de matrimoni,
de tendes i llums de butà,
de caparrons a punt de batejar,
d'hores de silenci i acollida,
de joves,
de pregària.*

*Fa flaire
de teatre,
de música i concerts,
de pastorets,
d'espectacles per mainada,
d'exposicions,
de Festa Major i de taules al carrer.*

*Fa flaire
d'adoquins i d'asfalt,
de rierenc i de forja,
de camionetes i de mercats,
de davantals i de cuir,
de senyeres i de sardanes,
de paraules apreses a mitges,
de rostres trasplantats.*

*Fa flaire
de poble i de vila,
de pau i de bondat.*

Ramon Oller i Hereu

L'ACUDIT FOLL

A la gent del Club Bàsquet Salt ens agradaria que des de les planes de La Farga tots els saltencs ens coneixéssiu una mica més i us féssiu solidaris amb les nostres aspiracions i inquietuds

Voldríem, en primer lloc, fer un petit repàs del que ha estat la temporada 1987/88. Com molts de vosaltres sabreu, aquesta ha estat una temporada de transició perquè no va sortir, a l'Assemblea del juny de l'any passat, cap persona que volgués agafar la presidència després de la dimissió de l'anterior president per raons de canvi de localitat. Aleshores, la resta de la junta que quedàvem ens vàrem constituir en Junta Gestora.

Malgrat les dificultats, que sempre hi han sigut la gent que formàvem part d'aquesta gestora començarem a treballar amb ganes i conscients que alguns aspectes esportius no funcionaven prou bé. Per això vàrem passar a modificar una sèrie de punts relacionats amb la part esportiva per tal d'intentar aconseguir una millor marxa per a l'entitat.

Tant l'equip sènior femení com el masculí han fet un paper discret però digne, donades les circumstàncies, i hem intentat potenciar el treball a les escoles i que esperem que tinguin la seva continuïtat en l'escola de Bàsquet. Aquesta ha de ser la nostra futura pedrera.

Actualment estem en una fase de canvis que creiem que ha de beneficiar a tots, tant a nosaltres, que som els que sortim, com als nous que entren ara. Amb el canvi d'aires que ells puguin aportar i amb la promoció i consolidació de l'Escola de Bàsquet del Club Bàsquet Salt, penso que aquesta entitat esportiva tan saltenca i que en el seu moment va tenir un paper tan determinant en la consecució del Pavelló Polisportiu, encara té molt a dir en el món de la cistella de les nostres comarques i arreu de Catalunya.